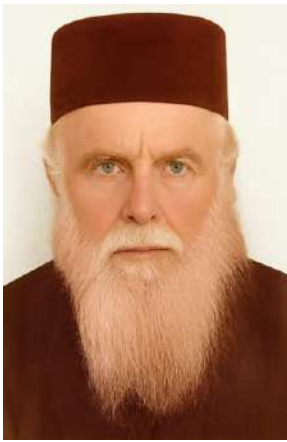

פנינו הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

24

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

ערצו 2000

www.radio2000.co.il | באפליקציה

03-3782000

האזינו לשידור החי

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

האדמו"ר הרב מנחם מנדל האגר מקוסוב זצ"ל: נולד בקולומיאה בשנת ה'תקכ"ט (1769). למדן עצום. שקד על התורה. **גאון בנגלה ובנסתר.** ענוותן. **בעל רוח-הקודש.** בהתחלה עסק במסחר כדי להתפרנס. לאחר מכן בשנת ה'תקס"ב (1802) בהמלצת גדולי הדור קיבל את משרת הרבנות בקוסוב. **אלפים נהרו אליו כדי להתברך מפיו ולשמוע עצה ותושיה.** אבי שושלת חסידות אדמור"י בית ויז'ניץ. פעל רבות למען עניי ארץ ישראל והשיג עבורם תרומות רבות.

כיהן כנשיא קופת רבי מאיר בעל הנס בעיירות בוקובינא ומארמורש שבמזרח-גליציה. על אף כל טרדות עול הפרנסה, רבינו יגע הרבה בלימודיו בהתמדה רבה. **גם לאחר שנותר ללא פרנסה ועניות משוועת שררה בביתו עד כדי כך שנאלץ לחתוך בצל לארבעה חלקים וחילק לכל אחד מבני המשפחה והם הסתפקו בזה כדי להשביע רעבונם ברבע בצל, עדיין התמיד בלימודו.** נפטר ב-י"ז חשוון ה'תקפ"ו (1825). ציונו בקוסוב. חי כ-56 שנים.

אביו: ר' יעקב קאפיל חסיד (מתלמידי הבעל שם-טוב). **אמו:** מרת חיה. **מרבותיו:** ר' משה לייב מסאסוב, ר' זאב וולף (מצ'רני אוסטראה), ר' משולם פייבוש הלר (מז'באריז' - בעל 'יושר דברי אמת') ורבי צבי הירש (מנדבורנה- בעל 'צמח ה' לצבי'). **אשתו:** מרת שינה רחל (בת דודו הרבני החסיד רבי שמואל שמחה זימל מקוסוב). **ילדיו:** האדמו"ר ר' חיים (בעל 'תורת חיים'- מילא את מקום אביו בקוסוב), ר' דוד (רב זואבלוטוב). **מתלמידיו:** ר' משולם נתן מרגליות (אב"ד בארדיטשוב), ר' צבי אלימלך מדינוב (ה'בני יששכר'), ר' אליעזר מדזיקוב, ר' נפתלי מליזנסק, ר' שרגא פייביש מבראדשין, ר' משולם נתן מארדיטשוב, ר' מנחם מנדל (בעל 'דרך אמונה'), ר' שמואל משינאווא (מח"ס 'רמתיים צופים'). **מספריו:** **יאהבת שלום.**

אנשי העיר ז'באריז' למדו להכיר את גדלותו של רבינו את העובדה כי היה מלומד בניסים. אחד התושבים הקצה עבורו חדר מיוחד כדי ששם יתאכסן בכל פעם שיבוא להתאבק בעפר רגלי רבו. שם הכין עבורו מיטה, שולחן, כיסא וכלים, וארוחתו - ארוחת מלכים. לבעל האכסניה היתה בת יחידה אשר בעת ההיא הייתה עדיין נערה צעירה. היא דאגה לכבד את החדר של רבינו, להביא לו אוכל ולספק לו די מחסורו.

חלפו מאז מספר שנים. הבת נישאה לאיש. **יום אחד לפתע הוכתה בסנוורים בשתי עיניה ל"ע.** מיד הם פנו איתה אל רופאים מומחים לבקש למענה ארוכה ומרפא, אבל הם נלאו למצוא תרופה ומזור. כאשר אביה התייעץ עם ידידים מה לעשות, יעצו לו שיסע לקוסוב אל רבינו אשר בינתיים במרוצת השנים התפרסם שמו לתהילה. הוא רצה להגיע לרבי ולהזכיר לו את כל החסד שבתו עשתה עבורו בנפשה ובגופה, מלבד מה שהוא הוציא הוצאה מרובה לכבודו.

הדרך מז'באריז' לקוסוב היא מאוד ארוכה. באישון לילה ואפילה האיש ובתו הגיעו לשם. הם לא ידעו היכן יש אכסניה, רק במקום אחד הבחינו מרחוק בנר דולק. כאשר הם נגשו לשם הם ראו כי זה בית המדרש של רבינו. מכיוון שהיה אז קר מאוד ובביהמ"ד דלקה אש בתנור, שמחתם גדלה שיוכלו לכל הפחות להתחמם ולהינפש מעל הדרך.

לאחר מנוחה של מספר שעות, משמשו של רבינו הגיע ואמר ליהודי כי **הרבי שלח אותו וביקש ממנו להביאם לביתו.** לשאלת החסידים היושבים בבית-המדרש מהמשמש, מדוע נחפז היום לבוא לביהמ"ד בשעת לילה מאוחרת, השיב כי **הרבי הקיצו משנתו וזירזו לבוא לביהמ"ד, שיביא אליו את האורחים שבאו ממרחקים.**

היהודי הכין לו מראש קוויטל שבו כתב את מצב בתו וסכום עבור פדיון נפש - ויחד עמה נכנסו אל הקודש פנימה. בבכיות שפכו את ליבם בפני רבינו על מצבה הנורא. האישה העירה כי מן הראוי שהצדיק יעשה טובה למענה ויעלה ארוכה למקתה, מכיוון שהיא טרחה למענו רבות כשהיה מתאכסן בביתם בעבר.

"אל תדאגו כלל", רבינו אמר ליהודי ולבתו, "כבר ב"ה הכינתי עבורכם רפואה מגן עדן!". הרב הושיט את מטפחתו וביקש שתשים אותה על עיניה. **כאשר האישה עשתה כן, היא התחילה לראות כשאר בני אדם.** אביה הופתע לאין שיעור, עד כי היה קשה לו להאמין שראיית בתו חזרה כבראשונה!

כששמעה שהרבי ביקש ממשמשו שיביא לו קפה, היא הלכה בעצמה בזריזות למטבח והביאה את המשקה לרבינו. היא אמרה כי מאחר שהיתה משרתת אותו בילדותה, מן הראוי שתשרת אותו גם כעת. כשהביאה את הקפה, רבינו אמר לה: "ישר כח" - ובירכה שוב בבראות. היהודי עם בתו הבריאה חזרו לביתם שמחים לאין שיעור.

הגה"ק מנאסויד זיע"א סיפר שרבו הגה"ק רבינו יחזקאל שרגא הלבשרטאם (בעל 'דברי יחזקאל' משינאווא) זיע"א כאשר היה פעם על ציון הרה"ק רבינו מנחם מנדל מקוסוב בעל 'אהבת שלום', השתתה שם הרבה זמן. כאשר בא לבית בנו הרה"צ ר' פינחס יוסף זצ"ל חתן הרה"ק בעל תורת חיים זיע"א שאל אותו: "למה איחר כל-כך לבוא?".

השיב לו שהרגיש שם קדושת ארץ ישראל, ולא היה יכול לפרוש משם. כאשר חותנו הרה"ק האדמו"ר ר' חיים האגר מקוסוב זי"ע בעל 'תורת חיים' שמע את דבריו, הוא העיד על זה כי אמת ונכון הדבר, כי כן אמר אביו הקדוש זיע"א, שהוא קידש את עצמו שיהיו ד' אמות שלו בקדושת ארץ ישראל.

הרב הצדיק בנימין זאב חשין זצ"ל: נולד ב-כ"א אב בירושלים. כבר מילדותו הצטיין בחריפותו ושקידתו המופלגת וכן בגיל קטן היה נזהר מאוד לא להשמיע קול בבי כדי לא לצער את הוריו. למד בישיבת 'עץ חיים' וזכה לסיים את הש"ס כולו לפני החתונה. אישתו סיפרה כי רבינו היה קם בכל לילה לאמירת 'תיקון חצות' בבכיות קורעות לב, עד שהייתה מבקשת ממנו שיפסיק, כי בכיותיו קורעות לה את הלב!

מגדולי חסידי ברסלב. מקובל. ראש ישיבת המקובלים 'שער השמיים'. ניהן במתק שפתיים. טרח רבות בקירוב רחוקים באמצעות שיעוריו. רבים השיב מעוון. המקובל ר' ציון ברכה התבטא כלפיו: **"צדיק יסוד עולם"**. והמקובל הצדיק הרב מרדכי שרעבי העריכו מאוד והיה רגיל לומר: **"רבי בנימין זאב חשין קדוש קדוש"**, ובכל פעם שראה אותו נכנס, היה מהדר וקם מכיסאו. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן.

שקידתו בתורה הייתה מופלאה. היה בקי עצום בחוכמת היד והפרצוף. התנהג בפשטות. לעיתים היה נוסע לאשדוד אל האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא, עימו היה עוסק בצוותא בתורת הסוד. עורר תדיר על מעלתו העצומה של התיקון הכללי וכן לסיים בכל שבוע לפחות פעמיים את ספר התהילים, פעם אחת בימות החול ופעם שניה בשבת קודש והוא תיקון גדול לכל הפגמים. נפטר ב-י"ז חשוון ה'תשמ"ט (1989). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' נחמיה. **אימו:** מרת פינה רילה. **אשתו:** מרת חנה ליבא. **ילדיו:** ר' צבי (משיב בישיבת מיר וחסידי ברסלב גאון בנגלה ובנסתר), ר' אהרון, ר' יוסף צבי ור' דוד. **מרבתי:** הצדיק הנסתר ר' ישראל יצחק משי זה"ב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' ראובן אלבז, ר' יעקב ישראל לוגאסי, ר' רפאל זר, ר' בנימין בצרי, ר' אורי זוהר ועוד רבים. **חברותא:** הגאונים- מרן ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל, המקובל ר' ציון ברכה זצ"ל.

ערב שבת אחת, אירעה תקלה חריפה ברכבו של נהגו המסור ר' אליעזר ב"ח הי"ו, ועקב כך המשאבה של הרכב התרוקנה מן השמן כליל. בעל מוסך שבדק את הרכב אמר: **"הבעיה מורכבת, ורק לאחר השבת אפשר לתקנה"**, וביקש, שיבוא אליו לאחר השבת. באותו יום התכונן רבינו כדרכו לנסוע לכותל, אולם התפלא מדוע ר' אליעזר רוצה להזמין מונית, כשהוברה לו, כי אי אפשר לנסוע ברכב הפרטי, נענה הצדיק ואמר: **"ר' אליעזר, כי בשמחה תצאו. ניסע ברכבך כדרכנו לכותל"**.

הלה ניסה להסביר, כי הדבר לא מציאותי, אך רבינו חזר על דבריו שוב, ואכן למרבה הפלא, נסע הרכב לכותל כאשר המשאבה הרוסה וללא שמן. ביציאתם מן הכותל שוב אמר לו רבינו: **"כי בשמחה תצאו"** - ומיד החלו בנסיעה והגיעו לבית הרב במהירות יותר מן הרגיל. בשבוע שלאחר מכן לקח ר' אליעזר את רכבו למוסך.

כשנבדק הרכב ע"י בעל המוסך, תמה הלה על ר' אליעזר: **"באת לצחוק ממני? הרי תיקנת כבר את הבעיה... המשאבה מצוינת, והשמן במשאבה מלא"**. הלה סיפר לו בקצרה את אשר אירע ביום ששי, ועל גדולתו וקדושתו של הצדיק הרב חשין זצ"ל, בעל המוסך התרגש ואמר: **"אתה חייב לקחת אותי להתברך מהרב הזה"**.

לפני יותר מעשרים ושש שנים, הרב בנימין זאב חשין היה נותן שיעור שבועי בבית הכנסת כל יום שלישי. ליד אותו בית-כנסת גר אדם שבלשון המעטה לא אהב זאת, והיה מרעיש בכוונה, כדי להפריע לשיעור. הרב יצא אליו וביקש ממנו בעדינות, שלא יפריע. **אותו אדם תפס בזקנו של הרב, והתחיל למשוך אותו בכוח, תוך כדי שהוא קורא בקול לאשתו: "תביאי מהר מספרים"**. מיד ניגשו מספר אנשים מבית-הכנסת והדפו את האדם המתפרע. למחרת היום, אותו אדם התיישב בתחנת אוטובוס, ברחוב ז'בוטינסקי בר"ג, ולא קם יותר.

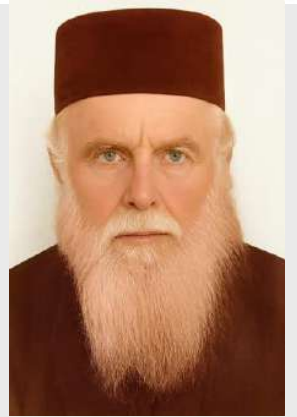
נכדו הרה"ג ר' יצחק חשין שליט"א סיפר, כי היה פעם יהודי המתגורר בצרפת, אשר חלם פעם אחר פעם על איזה 'זקן' המעוררו שוב ושוב לחזור לדרך ה', הלה נשבר וסיפר את חלומותיו לדודו המתגורר בארץ הקודש, דודו יעץ לו כי יבוא ארצה ויחד יסעו לשריד בית מקדשנו הכותל המערבי להתפלל לה'. והנה, כשהגיעו לכותל הוא רואה לפתע איזה 'זקן' היושב ואומר תהילים, הלה רק ראה את פניו נפל והתעלף במקום. כשחזר להכרתו שאלו אותו: **"מה קרה?" הלה סיפר כי זה הזקן אשר הופיע לו בחלום כמה פעמים בצרפת, והזהיר אותו, שיחזור למוטב. זקן זה היה לא אחר מאשר רבינו בנימין זאב חשין זצ"ל.**

ויפר הרב מנשה גליקזאהן על ענוותנותו המופלאה של רבינו: באחד משיעוריו הקבועים בספר ליקוטי מוהר"ן, כשהקהל גומע בצמא את אימרותיו נכנס אדם שדעתו השתבשה עליו רח"ל, **וסטר על לחיו של רבינו**. הציבור שהיה בהלם מהמחזה המביש, רצו לטפל באותו אדם ולהוכיח אותו על שביזה ת"ח, אך רבינו עצר בעדם והמשיך בשיעור, כאילו לא אירע דבר. וכאילו לא די בכך ניגש רבינו באצילות רוח לאותו יהודי אומלל והגיש לו כוס מיץ קר. אשר תלמידיו מזגו לו לפני כן. כשהגיע לביתו, לאחר אותו מקרה הפטיר בשפלותו שכנראה מחמת החום הכבד ששרר במקום, עשה אותו יהודי, מה שעשה.

פעם אחת הזמינו את רבינו לשאת את דבריו. רבינו כמובן ניאות להזמנה. משוש חייו היו השיעורים, בהם היה מלהיב את נשמות ישראל לאביהם שבשמיים. כשהתקרב היום המיועד, נתלו מודעות ענק על לוחות המודעות בירושלים ובהם נכתב, כי **הרב הגאון ר' בנימין זאב חשין ימסור דרשה** וכו'. רבינו שסלד כל ימיו מתארים ומקילוסין, כאב על אותם תארים שנכתבו במודעות. מה עשה? **הלך ממודעה למודעה וקרע את המילים 'הרב הגאון'**. וכך נראה רבינו הולך ברחובות ומשמיט תארים, שסלד מהם בתכלית.

אם ראשונים כמלאכים - הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל

הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל - נולד במקנס שבמרוקו בשנת ה'תר"ן (1890). נצר למשפחה של ארבעים וחמישה דורות של רבנים וחכמים ששימשו בקודש. ממגורשי ספרד (מצאצאי ר' יוסף טולדנו). בני המשפחה התיישבו בעיר מקנס. כבר בצעירותו התגלה כבעל כישרון רב ובעל התמדה עצומה ותפיסה מהירה ובעל זיכרון חזק ובתוך שנים מועטות היה בקי מופלג בש"ס ובפוסקים. בשנת ה'תרס"ח (1908) בהיותו כבן 18 התמנה לדיין במקנס לאחר שידע את השולחן ערוך ונושאי כליו על בורים. בשנת ה'תרע"ז (1916) לאחר פטירת אביו, התמנה לאב"ד ולרבה הראשי של העיר. תפקיד אותו מילא במשך 34 שנים.

הקים מוסדות רבים: **ביקור חולים** - סיוע רפואי לעניים בחינם. **דובב שפתי ישינים** - בית דפוס שבו הוציא לאור ספרים של חכמי מרוקו. **שובו בנים** - תנועה לחזרה בתשובה. **מליביש ערומים** - אספקת ביגוד לנזקקים. **מוהר הבתולות** - סיוע לחתנים ולכלות. **ת"ת** - שמנה כ-1,800 תלמידים. **ישיבה** - אליה נהרו מכל קצוות המדינה. **בתי חינוך לבנות ישראל ומושב זקנים**. כ"כ הקים ישיבה לבני הכפרים והעירות הסמוכות. דאג למחסורם של תלמידיו, החל בביגוד ומזון וכלה בטיפול רפואי. מדי יום מסר שיעורי תורה בבית מדרשו לפני כ-150 משתתפים, ובימי שישי היה מחלק בעצמו לעניים כספים שגבה מתושבי העיר. בשנת ה'תשכ"ג (1963) עלה לישראל והתיישב בבני ברק, תחילה בשכונת זיכרון מאיר, ובסוף ימיו בשכונת רמת אהרון. דרש דרשות התעוררות וחיזוק בקרב עולים ממרוקו ביישובים שונים כדי להשפיע עליהם לשלוח את בניהם לישיבות. **בקי גדול בכתבי הזוהר ובספרי האריז"ל**. **גאון בנגלה ובנסתר**. צאצאיו הקימו ישיבות ובתי מדרש על שמו: ישיבת חזון ברוך בצרפת, ישיבת אור ברוך בירושלים וקהילת עטרת ברוך בבני ברק. נפטר ב-י"ח חשוון ה'תשל"א (1970). חי כ-80 שנה. ציונו בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק.

אביו: הגאון ר' יעקב (רבה של מקנס). **אמו:** מרת חנה (לבית סודרי). **מרביתיו:** הגאונים אביו- ר' יעקב, ר' חיים בירדוגו (רבו המובהק), ר' חיים משאש (רבו במוסר), ר' יוסף אלקובי (רבו בקבלה). **אשתו:** מרת רחל (בתו ר' שלום עמאר). **בניו:** ר' יוסף (רב קהילת 'עטרת ברוך' בבני ברק), ר' יעקב (ראש ישיבת 'חזון ברוך' בצרפת). **חתניו:** ר' שלמה טולדנו (קרוב משפחתו), ר' יוסף טולדנו (קרוב משפחתו), ר' דוד צבי מרצבך (בנו של ר' יונה מרצבך, ראש ישיבת קול תורה). **מספריו:** **יקיצור שולחן ערוך** - למנהגי מרוקו ופיוטים (המוכר בפיוטיו אשורר שירה) **ייקוד החמה** - תולדות רבינו.

מוצאי שבת קודש. בחוץ משתוללת סערה, וגשם זלעפות ניתך ארצה. בבית שוכב רבינו, רתוק למיטתו מחמת חוליו, ובניו קוראים לפניו מהספר 'אור החיים' הקדוש. מיהו נכנס וסיפר שיהודי פלוני מהעיר אושדא נכשל בעסקיו ופשט את הרגל, ונושיו הערביים מבקשים להרשיעו בפלילים ולהשליכו לכלא. כהרף עין נותר רבינו ממיטתו, והכריז שהוא נוסע בזה הרגע לאושדא - **מרחק של כארבע מאות קילומטרים! לא עצר בעדו חוליו, לא תשישותו וחולשתו, לא השעה המאוחרת ולא הסערה המשתוללת**. שלוחי מצווה אינם ניזוקין, ועליו לעשות כל שביכולתו! מיד התעטף באדרתו ויצא אל רציף הרכבת, נסע במשך תשע שעות רצופות, הגיע לאושדא ונכנס מיד לעובי הקורה.

הרב ניהל בעצמו מגעים מייגעים עם בעלי החוב הערביים, הצליח להשפיע עליהם לוותר על מחצית החוב אם המחצית השניה תשולם להם במזומן. אז פנה לנגידי היהודים באושדא, התרימם, שילם לבעלי החוב ופדה מהם את שטרי החוב וקרעם. קיבץ עוד שש מאות אלף פרנקים, ומסר אותם לסוחר לסוחר פושט הרגל, כדי שיפתח מחדש את מסחרו, ויעמוד על רגליו. לאחר מכן שב, וחזר למקנס, למיטת חוליו...

בימי צעירותו של רבינו, כאשר היה אב לילדים רכים, השתובב אחד מבניו והיה צורך להענישו. נטל הצדיק את בנו, הוכיחו על פניו וייסרו על התנהגותו הבלתי ראויה. הילד הכיר בחומרת מעשיו והרכין את ראשו בבושת פנים. הילד ידע, שהעונש מגיע לו, הוא קיבלו בדומיה ובהשלמה, והבטיח שלא ישוב לסורו. לאחר מכן יצא מחדרו של האב, אל אמו ואל אחיו, שהיו בחדר הסמוך. לפתע נחרדו האם ובניה- מן החדר הפנימי נשמע קול כבי מרטיט. מיהרו להיכנס אל החדר פנימה, ומה רואות עיניהם? **האב הצדיק, בוכה ומתייפח...** "מה לך, אבא?" קראו בקול. "אני מייסר את עצמי על עונשו של הילד", השיב האב. **"אם חטא הילד - זהו הכישלון שלי, כאביו מחנכו. לו הייתי מדריכו כראוי, היה מתנהג בהתאם. כישלון - הוא כישלוני!"**. הוא המשיך לבכות על עצמו, ולערוך חשבון נפש.

בכל לילה היה רבי רפאל ברוך מתעורר ב"אשמורת התיכונה" יורד מעל מיטתו ויושב על הקרקע לערוך "תיקון חצות" ופעם כשעמד בתחינה זו התאמץ והתמוגג בים של דמעות, עד שנפלה עליו תרדמה בחלומו נגלה אליו אליהו הנביא והגיד לו, מה שהגיד, עד שהתאושש ויקץ, בחדרו ישן אז על גבי מיטה סמוכה, חניכו הצעיר רבי מישאל דהאן זצ"ל (כיהן כרבה של באר-שבע). מרוב שמחה והתרגשות העירו רבי רפאל ברוך ובשר לו, "אשרי מי שראה פניו בחלום".

במשך השנים התגורר הרב בדירה בשכירות ונימוקו עימו: "עדיין לא נבנה בית המקדש - ביתו של הקב"ה - ולי תהיה דירה משלי?!" אולם בשנותיו האחרונות החל להתעניין ברכישת דירה. בני ביתו נדהמו לשמוע על כך, ושאלו את הרב, מדוע במשך שנים לא חשוב היה לרב לרכוש דירה, ואילו כעת באחרית ימיו הוא פועל לקנות דירה? ענה להם הרב: **"כל עוד האחריות על מעבר דירה הייתה מונחת על כתפי, אז הרשיתי לעצמי להימנע מרכישת דירה, אולם היות שזקנתי - ואם אסתלק מן העולם, תצטרך הרבנית להיטלטל מדירה לדירה... לכך כמוכן לא אסכים"**. וכך היה - זמן קצר לאחר רכישת הדירה התבקש הרב לבית עולמו.

הגאון הרב נחום פרצוביץ זצ"ל - נולד ב-כ"ח אדר ה'תרפ"ג (1923) בטרוק. התמדתו ואהבת התורה היו מופלאות. סיפר פעם לילדיו כי בגיל חמש ידע את כל חמשת חומשי התורה בע"פ ובגיל שמונה שנים ידע את כל התנ"ך בע"פ. בגיל תשע אביו שלח אותו לישיבת ראמיילס שבבילנא. שם נודע תוך זמן קצר כאחד המופלגים בחבורה. ר' יעקב גלינסקי זצ"ל סיפר לימים כי אחד מראשי הישיבה אמר לו שהילד 'נחום טורק' לא הביא לו מנוח בשיעוריו לרוב קושיותיו המוצלחות. אביו, שידע את חשקו הרב להתמדת התורה, ביקש מאחד התלמידים שישים לב לבנו הקטן וידאג למילוי צרכיו הפעוטים באוכל ובלבוש. ברבות הימים אותו תלמיד סיפר: "אכן הייתי צריך להשגיח עליו מאוד מאוד". כשהיה כבן שתים-עשרה עבר ללמוד בברנוביץ. היה נושא ונותן עם רבו מרן הגאון ר' אלחנן וסרמן הי"ד יום-יום אחרי השיעור. כשהיה כבן ארבע-עשרה נסע ללמוד תורה בקמניץ. רבינו סיפר כי בתקופה זו כה התמיד בלימודיו, עד כי לא היה לו זמן אפילו לפשוט את בגדיו בלילה לפני שעלה על יצועו לישון. בקיץ ה'תרצ"ט (1939) כשהיה כבן שש-עשרה נסע ללמוד בישיבת מיר שבפולין ונודע כה'עילוי מטרק'.

בתקופת השואה הישיבה עברה לווילנא, לאחר תקופה לקיידאן ולאחר מכן ליפן. אח"כ הישיבה עברה לשנחאי שבסין ובהמשך לארה"ב. בחודש תמוז ה'תש"ט (1949) עלה לארץ. משנת ה'תשכ"ה (1965) התחיל לכהן כראש ישיבת מיר לבקשת הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל שהעריצו ביותר ואף קם לכבודו כאשר נכנס להיכל הישיבה. במשך השנים העמיד תלמידים רבים, מהם רבנים וראשי ישיבות בארץ ובעולם. לשיעוריו המופלאים יצא שם ונהילה בכל עולם הישיבות. גדולי וטובי הלמדנים נהרו לשיעוריו. במשך שבע-עשרה שנים סבל מייסורים קשים אבל מעולם לא התלונן על כך. כל אדם שבא לבקרו התקבל אצלו בהארת פנים מיוחדת ובחביבות יתירה למרות ייסוריו הקשים. בעל זיכרון מדהים. היה יכול לצטט דברים, ששמע מפי רבותיו אפילו אם עברו חמישים שנה. נפטר ב-י"ח בחשוון ה'תשמ"ז (1986). חי כ-63 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר המנוחות.

אביו: ר' אריה צבי פרצוביץ (רב העיר טרוק). **אימו:** נכדת הגאון בעל ה'חשק שלמה' מווילנא. **אשתו:** מרת עטל (בת ר' חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר).

מרבתי: הגאונים ר' ברוך בער לייבוביץ, רבי אלחנן וסרמן הי"ד, רבי שלמה היימן והגר"ד רפפורט הי"ד. **חברותא:** הגאונים ר' נחום לסמן, הגר"ש בירנבוים (ראש ישיבת מיר). **מתלמידיו:** הגאונים ר' דב ברל אייזנשטיין (ר"י 'קריית מלך'), ר' משה הבלין (ר"י 'תומכי תמימים'), ר' עזריאל לוי, ר' אביגדור נבנצל (רב הרובע היהודי), ר' אליהו ברוך פינקל (מראשי ישיבת מיר), ר' חיים קמיל (ר"י אופקים), ר' שמואל יעקב בורנשטיין (ר"י חברון גאולה), ר' יונה רכניצר (ראש ישיבת צ'רנוביל), ר' שבתי רפפורט, ר' אליעזר צבי סילבר (ראש ישיבת דרך חכמה), ר' אברהם אוירבך (ראש ישיבת קרלין), ר' אפרים צוקרברג (ראש ישיבת 'תפארת צבי'). **בניו:** הגאונים ר' צבי (מראשי ישיבת מיר ברכפלד), ר' רפאל (ראש כולל מיר בביתר עילית). **חתניו:** הגאונים ר' חיים מנדל ברודסקי (ראש ישיבה בטורונטו), ר' יצחק הלמן (ר"מ בישיבת מיר), ר' אשר אריאלי (ר"מ בישיבת מיר). **מספריו:** יחידושי רבי נחום - על מסכתות יבמות, גיטין, בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא **שיעורי רבי נחום** - מבוסס על השיעורים הכלליים שנתן על מסכתות בבא מציעא, בבא בתרא, גיטין, ויבמות **בניין נחום** - מתורתו ולזכרו.

הגאון ר' אליהו דולינסקי מבני-ברק סיפר שהוא עדיין זוכר היטב את ר' נחום כשהיה כבן תשע שנים בלבד, כאשר נכנס לישיבה יחד עם אביו רב העיר טורקא כדי להתקבל לישיבה. באותה שעה הר"מ הגר"מ איטקין זצ"ל מסר שם שיעור בסוגיא ד'תגרי לוד'. כל העת הילד נחום שאל ואפילו התווכח עם מגיד השיעור כשהוא היקשה שוב ושוב על דברי ר' איטקין.

המגיד התייחס ברצינות לדבריו ואמר: "זוהי קושיית הגאון ר' יעקב יהושע פלק מח"ס 'פני יהושע'". לאחר מכן ר' איטקין אמר לו שעל הערה זו כבר עמד הרשב"א במסכת פלונית וכו'. עוד סיפר כי הוא זוכר כיצד אנשים שעמדו מהצד התפעלו ממוחזה מופלא זה. הם לא הבינו כיצד יתכן שילד קטן פחות מגיל עשר עומד בכל הלהט ומתווכח עם מגיד השיעור בכל כוחו. במיוחד כשמדובר בסוגיית 'תגרי לוד', שהיא אינה סוגיא קלה כלל. כמובן שראשי הישיבה נעתרו לבקשת אביו והוא התקבל מיד כתלמיד מן המניין בישיבה. (שמך לא שכחנו)

כאשר רבינו למד בישיבת מיר, הוא היה לומד כל בוקר לפני התפילה עם הגאון הגדול ר' נחום לסמן זצ"ל. כך למד במשך עשר שנים רצופות מיום ליום. המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל התפעל תמיד מהרציפות של לימוד קבוע בצוותא במשך שנים ללא הפסק כלל וכלל. בימים ההם היה מורגל בפיהם של תלמידי ישיבת מיר שיש שני ר' נחום: רבי נחום פרצוביץ ורבי נחום לסמן. שניהם היו ה'מתמידים' וה'למדנים' של הישיבה. באחד מימי החורף כששלג כבד ניתן על העיר, רק שניים נשארו ללמוד בהיכל הישיבה - רבינו ור' נחום לסמן. הדבר היה לאות ולמופת לכל בני הישיבה בהתמדתם הנוראה.

במשך שבע-עשרה שנותיו האחרונות חלה במחלה איומה ל"ע וסבל יסורים קשים ונוראים. בהתחלה ניסה להסתיר את דבר מחלתו. איש לא ידע על כך חוץ מבני משפחתו. גם החברותא שלו לא ידע על מחלתו. רבינו נלחם בכל כוחו במחלה ולא ויתר על סדריו עד כמה שניתן. אחרי תקופה מסויימת הפסיק למסור את שיעוריו מחוסר כוח. ר' נחום סירב לקבל עזרה כל העת. תלמיד אחד סיפר כיצד ר' נחום קם ממקומו, מבצע מכאיב וקשה עבורו, וניגש בעצמו לארון הספרים להוציא ספר מתוכו. רבינו סירב לקבל אפילו שירות פעוט זה מהזולת. בהזדמנות אחרת, הוא עזב את החדר למספר דקות באמצע שיחה עם תלמיד אחד. דבר שעלה לו במאמצים רבים ובכאב ניכר. לאחר מכן נודע כי ביקש לשוחח איתו. במקום לבקש מהתלמיד שהיה בחור צעיר לעזוב את החדר, ר' נחום העדיף לעבור בעצמו לחדר השני.

מרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ח (1928) בוויילנה. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלתה משפחתו לארץ ישראל והתיישבה בתל אביב. כבר בהיותו ילד קטן חשקה נפשו לגדול בתורה וביראה ואביו שלחו ללמוד בישיבה לצעירים. בהמשך למד בישיבה שהקים רבו בפרדס חנה. לאחר מכן למד בישיבת חברון בירושלים. בעקבות מלחמת השחרור בשנת ה'תש"ח (1948) הוריו ביקשוהו ללמוד בסמוך אליהם ולכן עבר לישיבת פוניבז' בבני ברק. בעקבות הנחייתו של מרן החזון אי"ש זיע"א עבר ללמוד בישיבת סלובודקה שבעיר עם חבר שנצרך לכך. לאחר נישואיו גר בשכונת גאולה, בסמוך לישיבת חברון, ולמד כשלוש שנים בכולל שבישיבת מיר. החל למסור ועדים בישיבת 'כנסת חזקיהו' כששכנה בזכרון יעקב. בשנת ה'תשט"ו (1955) כאשר רבינו היה כבן 27 הזמינו המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצוק"ל לכהן לצידו כמשגיח קבוע ואף היה יושב מולו מאזין לשיחותיו. בתקופה שלאחמ"כ עבר להתגורר ברכסים סמוך לישיבה הקדושה כנסת חזקיהו.

לאחר פטירת רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, מונה למלא מקומו כמנהלה הרוחני של הישיבה. בשנת ה'תש"ל (1969) ביקשו הרה"ג הלל כגן (משגיח ישיבת גרודנא) לכהן בה כמנהל רוחני. בשנת ה'תשמ"ז (1986) ביקשו הגאון רבי יהודה עדס שליט"א לכהן כמשגיח בישיבתו ומאז החל למסור שיחות בישיבת 'קול יעקב' בירושלים. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'קרן אורה' שבכרמיאל ובבית-המוסר בירושלים. בשנת ה'תשע"ב (2011) הצטרף למועצת גדולי התורה של דגל התורה. שימש כאחד מנשיאי קופת העיר בני ברק. יסד את מעמדי התפילה ביום פטירת השל"ה. והורה את הדרך של מוסדות חרדיים רבים, בשנה האחרונה לחייו יסד את רשת כוללי ערב 'מגיני ארץ' המונה כמה סניפים ברחבי הארץ בהם לומדים 365 יום אף בימי בין הזמנים ערבי שבתות ומועדים כשגולת הכותרת היא לימוד מוסר יומי במסגרת הכוללים. הקדיש את כל עיתותיו לקדש את שמו יתברך. נודע כבקי בכל ספרי המהר"ל והרמח"ל. בעל מידת חסד מופלאה. ענוותן. נודע בהתבטלותו לכל אדם. ראוהו לא אחת מאזין לשיחותיהם של צעירים ממנו בעשרות שנים. התעסק בצדקה וחסד. כיבד כל אדם וראה רק את מעלותיו. כל ימיו התנהל בעמל התורה וספרי יראה, בדבקות בה' יתברך בתמימות ובשמחה. תפילותיו נודעו לשם דבר. יראתו שקדמה לחכמתו. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תשע"ח (2017). חי כ-89 שנים. ציונו ברכסים.

אביו: ר' צבי יחזקאל. **אימו:** מרת טובה גיטל. **אשתו:** מרת רבקה כהן (גדלה כיתומה בבית דודה הרה"ג אהרן כהן, ראש ישיבת חברון. נישאו בשנת ה'תשי"א 1950). **מרביותיו:** הגאונים ר' יואל קלופט, ר' יחזקאל סרנא, ר' יעקב משה חרל"פ, המשגיח ר' אליהו אליעזר דסלר, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש), המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. **ילדיו:** ר' צבי (ר"מ בישיבת 'קרן אורה' בכרמיאל), ר' מרדכי (ראש בית המדרש 'פרידמן' בישיבת מיר). **חתניו:** ר' שלום חיים וייס (משגיח בישיבת 'זיכרון מיכאל'), ר' יונתן אבר (משגיח בישיבת 'היכל יצחק' בירושלים), ר' דניאל ארנפרוינד (משגיח בישיבת 'תפוח'), ר' נתן שרון (מחבר ספרי הלכה). **מספריו:** **ילעבדך באמת** - על התורה, שיחות מוסר בענייני חודש אלול, בענייני אמונה, תורה, מועדים, גמילות חסדים **ידברי חכמים** - מוסר על חודש אלול וחנוכה.

להלן סיפור המעובד מתוך **'איש לרעהו'** אותו סיפר ר' אשר מילר ובו ניתן ללמוד מעט מהנהגות רבינו: יום שישי, כ"ה שבט תשמ"א, ערב ש"ק פרשת משפטים. אימי היקרה שתח' הייתה נערה צעירה. במוצ"ש התעתדה להשתתף בשמחה משפחתית שהתקיימה בעיר חיפה. לשבת הזמנה לשהות בבית משפחת קלרמן ברכסים (הגה"צ ר' אורי קלרמן כיהן כראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' - כפר חסידים המקומית).

ביום שישי יצאה בנסיעה ארוכה לרכסים. בימים ההם תחבורה סדירה לא הייתה. בדרך כלל היו צריכים לנסוע ממרכז הארץ לחיפה, ומשם לקחת את הקו המטרופוליטני של כפר-חסידים. הדרכו אותה מראש באיזו תחנה לדרת, והרגיעו אותה ש'ברכסים כולם יודעים היכן מתגוררת משפחת קלרמן'. האוטובוס, כנהוג בכפרים, חלף רק ברחובות המרכזיים. שילוט ברור לא היה ברחובות...

ירדה מהאוטובוס והתחילה לחפש, אך אין נפש חיה ברחוב. מסתבר שכולם טרודים בהכנות האחרונות לשבת-קודש הקרבה. השמש הלכה ושקעה, ובנוסף התקדרו השמים בענני גשם. והנה, כבר מתחילים לשמוע 'קבלת-שבת' מביה"כ של המקדימים - 'פגל המנחה'. "אוי ווי!", נסערה, "עד כמה רחוק בית המשפחה המארחת? ומה עם ה'מוקצה' שעליה?". נערה צעירה שלא רגילה בנסיעות בינעירוניות.

טיפות ראשונות של גשם החלו לטפטף... היא נלחצה ודמעות מעיניה החלו לזלוג... ניצבה בגשם בייאוש. אפילו מטרייה לא היה בידיה! והנה פונה אליה איש הדור-פנים, בעל מראה אצילי. פניו קורנות טוב ואהבת הבריות. "מה אפשר לעזור?" שאל. סיפרה שהיא מחפשת את בית משפחת קלרמן. האיש פרש מעליה את המטריה שלו, וכל הדרך הרעף עליה דברי עידוד וחיזוק, לאחר שנוכח במתח בו היא שרויה. בהגיעם לבית, עלה במדרגות האבן, נקש בדלת והכריז: "שלום, הבאתי לכם את האורחת לשבת!". הצבע חזר ללחייה. לאחר ש'אליהו הנביא' עזב אמרו לה: **"את יודעת מי ליווה אותך לפה? הרי זה המשגיח, הגה"צ רבי דב יפה בכבודו ובעצמו..."**

כמה חסד היה מונח במעשה הזה! אומנם ר' דב עדיין לא היה אז בן שמונים ותשע, אך הוא עבר זה מכבר את שנתו החמישים. האם הרגיש נוח במעמדו ללוות נערה צעירה ברחוב? לפרוס עליה מטרייה? ועוד להרגיע אותה כל הדרך? 'זה לא מתאים' היו חושבים אחרים ויוצאים ידי חובה בהכוונה כללית. **משהו בסגנון: "קלרמן? תלכי שמאלה וימינה, תמשיכי ישר עד סוף המדרגות..."**. יהיו שיטענו שזה פגם בכבוד התורה שמנהל-רוחני ינהג כך. מקסימום היה עליו לנקוש באחד הבתים ולבקש ממישהו אחר שילוה אותה! אבל רבינו אציל במידותיו וידע מה שנדרש, ללא התחשבות בכבוד או 'מה יאמרו הבריות'. ביצוע המצווה בשלימות, ללוות אותה עד הבית. להרגיע אותה בדברי חיזוק, ואפילו להכריז על הגעתה באוזני משפחת קלרמן!... רק אציל מידות כמוהו ידע לגמול חסד במקסימום - לא במינימום!

הגאון הרב ישועה עטיה זצ"ל - נולד בשנת ה'תרע"ד (1914) בירושלים. את חינוכו קיבל רבינו בישיבת 'פורת יוסף' בירושלים העתיקה, אצל שאר בשרו ראש הישיבה רבי עזרא עטיה ואצל רבי יעקב עדס. עוד בהיותו צעיר לימים למד בהתמדה עצומה עד שנקרא בפי רבותיו בשם '**המתמיד**'. בהיותו בן עשרים וארבע שנים בשנת ה'תרצ"ז (1937) הוסמך לדיינות על ידי רבו ראש הישיבה הגאון חכם עזרא עטיה. זכה להסכמתו של הראשל"צ מרן הרב יעקב מאיר. בשנת ה'תש"ו (1945) הוסמך לשחיטה על ידי רבי מרדכי מיוחס (ראש השוחטים בירושלים), ובשנת ה'תש"ח (1948) הוסמך למילה על ידי המוהל רבי יהודה משה וייס, באישורם של חברי מועצת הרבנות הראשית ובראשם הגאון רבי צבי פסח פראנק (רבה של ירושלים). באותה שנה ניגש רבינו לבחינות לדיינות והבוחנים התפעלו מטיב ידיעותיו.

רבינו סירב לכהן כדיין בפועל כי לא רצה להשתמש בכתרה של תורה, עד שרבו רבי עזרא עטיה הכריחו לכך באומרו כי אין אדם כמוהו המתאים למשרה זו. הוא התגלה כבעל זיכרון מופלא. סוגיות רבות ועמוקות בש"ס היו מונחות בזכרונו והיה בקי בהן בצורה מפליאה. היה בקי במדרשי חז"ל ובמקורות. בשנת ה'תשי"ח (1958) החל לכהן כדיין בבית הדין בחיפה, בראשותו של הגאון הרב יואל קלופט (ראב"ד חיפה). בשנת ה'תשכ"ו (1965) החל לכהן בבית הדין בתל אביב. בכל השנים הללו השאיר את בני משפחתו בירושלים כדי שיגדלו במקום תורה. בשנת ה'תשל"ג (1972) החל לכהן כדיין בירושלים.

כשחזר מבית הדין מיהר לביה"מ לאחר אכילה קצרה. רבינו קבע את מקום לימודיו בשכונת 'אחוזה' ליד שכונת 'גאולה' בהיכל ישיבת בריסק, והיה עוסק בתורה שעות רבות ביום ובלילה בשקידה עצומה. אהבתו לתורה באה לידי ביטוי גם בכך שביום שהשיא את ילדיו היה נמצא בבית המדרש עד סמוך לחופה, בטענה שיש זמן עד שהרב המקדש יאחז את הכוס. בשנת ה'תשמ"מ (1980) פרש מהדיינות כדי לשקוד על התורה בלא טרדות. מאז התמסר בכל כוחו להרבצת תורה בשיעורים קבועים בשכונת נחלאות בבתי הכנסת 'האורפלים' ו'הגרמזקים' ובישיבת 'תורה מצינ'ן'. רבינו מסר שיעור יומי קבוע בבית הכנסת של המקובלים 'בית אל-ל' ברחוב רש"י בירושלים. הקפיד ביותר על מוסר ושמירת הלשון, נהג בצניעות ו**חילק כחצי משכורתו לצדקה**. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תשמ"ח (1987). חי כ-74 שנים. ציונו בהר המנוחות 'גבעת שאול' בירושלים. על שמו הוקמה ישיבה בשם 'שערי ישועה' ובה כולל להוראה ודיינות ובה מתקיימים בנוסף גם שיעורי תורה.

אביו: חכם ר' יצחק (מצאצאי רבי ישעיה עטיה מח"ס 'בגדי ישע' ומצאצאי ר' חיים מרדכי לבטון מח"ס 'נוכח השולחן' ורבה הראשי של אר"ץ). **אימו:** מרת ג'מילה. **אישתו:** מרת צופיה (בת ר' יהודה קצין. נישא בשנת ה'תרצ"ה-1935). **בניו:** ר' אברהם (דיין בבית הדין באשדוד), ר' ניסים יעקב (דיין בבית הדין לממונות), ר' גדעון (מח"ס 'גביע הכסף'), ר' יצחק (מייסד ומנהל ישיבת 'שערי ישועה'). **מרבתי:** הגאונים ר' עזרא עטיה, ר' יעקב עדס. **מספריו:** **ישערי ישועה** - חידושים על התורה והש"ס, הלכה, תורה, מדרשי חז"ל, מעשיות והגהות 'לעץ חיים'.

רבינו לא פסק פומיא מגירסא, וניצל כל רגע מחייו ללימוד התורה. לימים התמנה כדיין בישראל, ובין דיון לדיון ניצל את הזמן לפתוח ספר וללמוד, עד שכינו אותו רבותיו וחבריו בישיבה, כי 'חכם עטיה' הוא סמל השקדנות והלמדנים בדורינו. לא לחינם אמרו עליו את המליצה בישיבת 'פורת יוסף' שרק יחידים זכו לזאת: "אילו לא קמה ישיבת 'פורת יוסף' אלא רק לרבינו ישועה עטיה, דינו!". וכן העיד עליו חברו הדיין ר' יוסף כהן זצ"ל, שכאשר נכנס שעה לפני כניסת יוה"כ לביה"מ וראה את רבינו שוקד על לימודו, פנה לרבינו ושאל האם כבר הספיק לאכול סעודה מפסקת? רבינו ענה: "**יש עוד זמן, חבל לבטל כל רגע, כמה זמן לוקח לאכול סעודה מפסקת?!!**". רבי יוסף התפעל מאוד, שאף בשעה שכולם נמצאים בבתיהם ומתכוננים לכניסת הצום, רבינו שוקד על לימודו והוגה בתורה, כך שלא משנה באיזה יום ובאיזה זמן, ניצל כל רגע ללימוד התורה. וכך נהג גם בשעה שקנה ארבעת המינים, לא בזבז זמן רב בקניית ארבעת המינים, אלא היה דרכו ללכת לבדוק במהירות את ארבעת המינים, לקנות, ומיד לחזור ללימודו. והיה מתרעם על בני התורה המבזבזים זמן רב, כדי לבדוק את האתרוג האם הוא מהודר לפי כל השיטות וההידורים? וכך היה אומר: "הידורים באתרוג זה דרבנן, ואילו לימוד התורה זה מדאורייתא..."

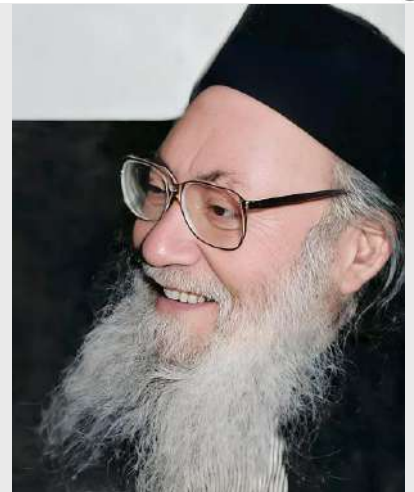
רבינו ציווה לבניו: "כאשר בניכם ובנותיכם בשעה טובה מתחתנים, אנא קראו לי בדיוק כאשר החופה מתחילה ולא לפני כן כדי שלא יגרם ביטול תורה". לכן היו מסדרים לרבינו חדר צדדי במשרדי האולם, שם היה יושב ולומד, ורק כאשר החופה היתה מתחילה היו מודיעים לו, והיה מזדרז מיד לערוך את החופה. וכדי להמחיש כיצד ניצל רבינו כל רגע מחייו וזה היה ממש טבוע ברמ"ח איבריו. בצוואתו לבניו ציווה כך, בזו הלשון: יזהר שלא לאבד אפילו רגע אחד בחיים, ורק אם הוא מרגיש חולשה ועייפות ישן לעצמו פרקי אבות או פרקי תהילים שלא להתבטל מהלימוד. אולם בדף האחרון של הצוואה בתיקונים כתב לא לבטל אפילו 'שניה' אחת בחיים ולא כמו שכתב למעלה 'רגע' אחד. ולא לחינם ראו במחברתו שנמצאה בין כתביו, כי במשך עשרים וחמש שנה האחרונים לחייו זכה לסיים שמונה פעמים את כל הש"ס על בוריו. אולם רבותיו ראשי הישיבה העידו עליו **שייכים לפחות עשרים וחמש פעם את הש"ס ומה שכתב שמונה זה מחמת ענותנותו**.

יפר שכל ההכנות לשבת לא אורכות אצלו יותר מעשר דקות. במוצאי יוה"כ, כעשרים דקות לאחר הצום, כבר למד בביהמ"ד עד לשעת לילה מאוחרת. כשהשיא את בנו, ראו אותו בביהמ"ד. ניגשו אליו ושאלו אם שכח שמחתן היום בן. הרב השיב שלא שכח, אלא שעדיין לא הגיע זמן החופה ולכן מנצל את הזמן ללימוד. לאחר עריכת החופה, יצא מיד מאולם השמחות ופנה לבית-מדרש סמוך כדי ללמוד בזמן שהאורחים סעדו את ליבם.

גם בזמן שישב בביה"ד ניצל את זמנו ללימוד תורה. כשהגיע זמן החתימה על פס"ד, היד השניה הייתה על הספר. כשאושפז ובאו לבקרו דיברו דברים בטלים הוכיחים: "**לשם מה טרחת לבקר אותי? אנא, לימדו לרפואתי ואל תבטלו אף רגע מלימוד התורה**". (המתמידים)

המקובל הרב דוד הכהן זצ"ל- נולד בעיר דבדו במרוקו בשנת ה'תרס"ט (1909), שם התגוררו כהנים רבים עד כי היתה נקראת 'עיר הכהנים'. רבינו שם גדל רבות בתורה ויראה. היה מיוחס עד צדוק הכהן. יום קודם כניסתו לעול המצוות אביו נרצח על ידי פורעים ערבים. אמו ברחת מיד יחד עם ילדיה לעיר אחרת, שם בחנו אותו חכמי המקום וראו כי לגדולות נוצר. כבר בימי בחרותו היה ר"מ ומרביץ תורה מופלג וזכה להעמיד מאות תלמידים לתורה ויראה. באחד הימים הגיע לעירו הגה"ק רבי ישראל אביחצירא זצ"ל (ה'בבא סאלי'). בהתחלה הצדיק שהחמיר מאוד על כשרות השחיטה ומכיוון שלא הכיר את רבינו לא הסכים לאכול מהשחיטה שלו. רבינו היה בצער גדול. בלילה המקובל האלוקי רבי יעקב אביחצירא זצ"ל הופיע בחלום לנכדו ה'בבא סאלי' ואמר לו שהוא יכול לאכול מהשחיטה שלו. ה'בבא סאלי' בא לרבינו וביקש שימחל לו ומאז שררה הערכה עצומה ביניהם.

בעת העליה הגדולה לארה"ק רבינו הפליג במשך חמישה ימים בספינה דרך העיר מרסיי בצרפת. באחד הימים הים רעש וגעש ביותר. הנוסעים התחילו לזעוק בבהלה גדולה. אבל רבינו היה רגוע לחלוטין. כאשר הנוסעים ראו זאת הם פנו לעברו וביקשו ממנו שיתפלל על המצב הקשה בו הם שרויים. רבינו הרגיע אותם ואמר, אלו הם רק חבלי לידה ובקרוב הים ינוח מזעפו, ואכן תוך זמן קצר נח הים. כאשר הגיע לארץ ישראל רבינו התעקש לגור בירושלים כדי להתעלות בתורה ויראה באווירת חכמי ירושלים. הוא בחר לגור באזור שכונת בקעה, בית בו גר עד אחרית ימיו. באותם הימים השלטון גרם לקלקול גדול והיו אנשים רבים שעזבו את דרך ה' ל"ע. רבינו לא הסכים למצב והלך עם כמה מצדיקי ירושלים (ביניהם ידידו הצדיק חכם מנחם מנשה זצ"ל שהיה מ"ל"ו הצדיקים הנסתרים שבדור) בשכונת בקעה והסביבה ויחד דרשו מבית כנסת למשנהו בתורה ויראה. ועוררו את העם ללכת בדרך ה' והחזירו רבים למוטב. באותה השכונה גר הרה"ק רבי ישראל אביחצירא. רבינו למד איתו חברותא במשך כמה שנים. למרות גדולתו רבינו נהג בפשטות מופלגת. לצורך מחייתו פתח חנות מכולת בשכונה. בכל לילה אמר תיקון חצות בלבוש שק. עד שנותיו האחרונות נסע עם מונית

לכותל המערבי ומשם לישיבת המקובלים 'נהר שלום' שם עסקו בתורה הקדושה עד שהגיע זמן הנץ. בכל בוקר רבינו בירך ברכת כהנים לפי כוונות הרש"ש שלקחה לו כעשרים דקות. בכל שנה נהג לצום פעם אחת במשך שישה ימים לילה ויום רצופים. לעיתים שלוש פעמים בשנה. שנה אחת הרב שרעבי הורה לו ביום הרביעי להפסיק לצום כי מצבו הרפואי היה לא קל ומאז חדל מכך. איש חסד. גדול העצה והענווה. השכין שלום בין אנשים רבים. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תש"ע (2009). חי כ-100 שנה. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. נטמר למחרת ביום כ' חשוון ביום פטירת רבו הקדוש רבי מרדכי שרעבי זצ"ל.

אביו: ר' משה. **אמו:** מרת רחמה. **אשתו:** מרת מסעודה. **חברותא:** הצדיק המקובל רבי ישראל אביחצירא זצ"ל (ה'בבא סאלי'), המקובל הצדיק הרב רבי מרדכי שרעבי זצ"ל.

כשהיה רבינו בגיל 86 הוא נפל על רגלו ושבר את אגן הירכיים. הבהילו אותו לבית החולים ומצבו היה חמור בפרט בגיל כה מבוגר. הרופאים לא נתנו סיכוי כי יחזור ללכת כרגיל. לפליאת הכל חזר תוך זמן קצר ללכת ברגליו לעבר הישיבה. כשנשאל על כך, נענה ואמר: "וכי אפשרי בגיל כזה ולאחר מצב כזה לחזור-ללכת? אלא מה, כשהייתי בבית החולים, התגלה אלי התנא האלוקי רשב"י הקדוש זיע"א ואמר: 'קום רבי דוד, בישיבה זקוקים לך', וכך קמתי על רגלי". בני משפחתו סיפרו כי לאחר הניתוח רבינו ביקש מיד מהסובבים: "הביאו לי את הנעלים, אני הולך לישיבה".

אשה אחת שגרה בארה"ב סיפרה בימי השבעה, כי במשך שבע עשרה שנה לא נפקדה בילדים. היא התפללה על כך רבות. באחד הלילות הראו לה בחלום כי תעלה לירושלים, ותלך למקובל בשם רבי דוד הכהן וכאשר הצדיק יברך אותה היא תיושע. היא עלתה לירושלים וביררה עד שמצאה את רבי דוד. היא סיפרה כי הראו לה את צורתו ומקום ישיבתו בישיבה בחלום וכך מצאה את הצדיק. רבינו כמובן בירך אותה והאישה נפקדה בילדים.

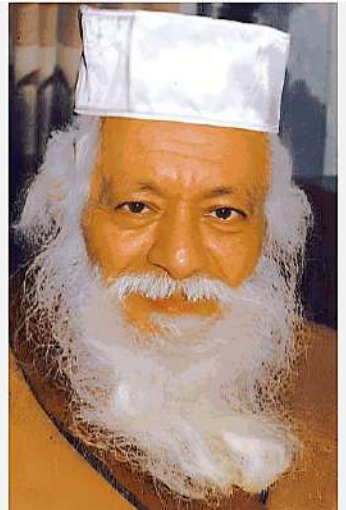
אחיינו של רבינו, ר' יצחק הכהן סיפר כי בפעם הראשונה שנסע לאשדוד לבית הרה"ק ר' מאיר אביחצירא, הגיע לתחנה מרכזית באשדוד. הוא לא ידע כיצד יגיע לבית הרב. בעודו מתפלל עצרה לידו מכונית. הוא אמר לאן פניו מועדות ובעל הרכב לקח אותו עד בית הרב. כשהגיע לפתח בית הרב, ראה את ר' מאיר עומד ומחכה לו בפתח. עוד לפני שגילה מאין הוא. רבי מאיר אמר לו: "אתה ממשפחת רבי דוד הכהן? הוא אדם גאון וצדיק. תדע לך כי כשם שבאת הנה גם בחזרתך יבוא אותו רכב ויקח אותך לתחנה המרכזית", ואכן כך הוא.

יהודי אחד שסבל מכאבים וגילו אצלו את המחלה הארורה. הלה ניגש בבהלה לרבי דוד. רבינו השיב לו בניחותא: "אין לך כלום, תעשה שוב צילום! ותראה כי אין לך כלום". הלה חזר לבית-החולים ולאחר שהתעקש עשו לו צילום ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר, הכל היה נקי.

הנהג שלקח את רבינו בכל שנה לציון הבבא סאלי זצ"ל בהילולא בנתיבות סיפר כי שנה אחת היה לו ארבעים חום. כאשר הוא הגיע לבית הרב, ראה כי הצדיק עומד בחוץ ומצפה לו. הלה התנצל וסיפר כי חומו גבוה מאוד, והוא לא יכול לנהוג. רבינו מיד השתיק אותו ואמר: "כשנצא מירושלים הכל ילך". הלה התחיל לנהוג ותיכף ביציאה מן העיר ירד החום והוא הרגיש כבריה חדשה.

המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרס"ח (1908) בדרום תימן. בילדותו התייתם מהוריו וגדל בשרעב (תימן) בתנאים קשים של יתמות ועוני, כשעל חייו מאיימת כחרב מנופפת גזירת היתומים- להעביר כל ילד יהודי יתום מדת אבותיו לדת האיסלאם! אך אהבת התורה יקדה בעצמותיו ומשחר ילדותו עמל ויגע לזכות לכתר תורה. השקיע עצמו בים התלמוד, למד בעיון רב את דברי רבותינו ראשונים ואחרונים.

בהיותו בגיל 8 מונה למארי המרביץ תורה. בהגיעו לגיל 15 עמד למבחן פומבי אצל חכמי שרעב על כל ארבעה טורים ומשנה תורה להרמב"ם ועבר בהצלחה מרובה אך למרות גינוני הכבוד שחלקו לו ושליטתו המלאה בש"ס, בארבעת חלקי שולחן ערוך וברמב"ם לא זחה עליו דעתו. שינה את שם משפחתו לשרעבי משום שר"ת של שלום רב על בני ישראל.

במשך שש שנים רצופות עינה בצום את נפשו ממוצאי שבת עד ליל שבת והקדיש עצמו ללימוד התורה. בשנת ה'תרצ"ב (1931) עלה לארץ, קבע מושבו בירושלים התגורר בשכונת 'מחנה יהודה' ולמד בישיבות הידועות 'אמת ליעקב' ו'בית א-ל'. לאחר מכן ייסד את ישיבת 'נהר שלום' ועמד בראשה.

כונה זקן המקובלים וראש עדת המכוונים. התפרסם כאיש מופת וכירא חטא. מקובל עצום, בעל רוח-הקודש. איש חלוש היה ואף מספר פעמים לקה בהתקף לב, סבל מסכרת, לחץ דם גבוה וחולי המעינים. מעונו היה פשוט ודל אך כל זה לא מנע ממנו לקבל את הרבבות שפנו אליו. רבים פנו ונושעו: עקרות, בעיות בזיווגים ומחלות קשות ל"ע ושאר מרעין בישין. נפטר ב-כ' מר-חשוון ה'תשד"מ (1983). חי כ-75 שנים, ציונו בהר המנוחות.

אביו: ר' יהודה. **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת לאה. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם יפת תעיזי, ר' חיים סינאני, ר' משמר נסים. **מתלמידיו:** הגאונים המקובלים מרן ר' עובדיה יוסף, מרן ר' מרדכי אליהו, ר' מאיר יהודה גץ, ר' אברהם הכהן, ר' מאיר לוי, ר' רפאל רפאלי, ר' יששכר דב רוקח השני מבעלז, ר' בניהו שמואלי, ר' שלמה פיישר ועוד רבים.

בספר 'דרך צדיקים' הובאו סיפורים מאלפים ומדהימים על רבנו, הרב מרדכי שרעבי זצ"ל בהם ניכר לראות באופן ברור, כי הרב היה בעל רוח-הקודש ואעפ"כ היה צנוע וברח מן הכבוד. מטעם הכמוס עמו, נמנע הצדיק להגיע בתחילת התפילה לבית-מדרשו, ולכן מביתו ששכן מול ביה"כ, הטה אוזן קשבת לקולו של החזן שהתנצח בנגינה והגיע עדי. ומידי יום, תכנן רבינו בקפידה את זמן בואו לביה"כ.

בחירתו נפלה דווקא על קטעי התפילה, שבהם עומדים הקהל על רגליהם בלאו הכי כתקנת חז"ל. כגון "ה' מלך ה' מלך", "ויברך דוד" או "בתהילות לא-ל עליון". ואם קרה שהגיע מביתו קודם לכן, נעמד רבינו בחצר ביה"כ והמתין לחזן, ורק אח"כ נכנס. וזאת, כיוון שרצה למנוע טירחה מהציבור הקמים מפניו, ולא ליהנות מהכבוד שחלקו לו קהל המתפללים, בעומדם מלאו קומתם לכבודו.

הרבנית הצדקת לאה שרעבי ע"ה, השיבה ביום כ"א שבט ה'תשל"ח את נשמתה הטהורה ליוצרה לאחר שסבלה ייסורים קשים בעטיה של המחלה ר"ל. בהלווייה השתתפו מכל שכבות הציבור: רבנים, אדמו"רים, ראשי ישיבות, אברכים, בעלי בתים ונשים מתלמידותיה בדרכה האחרונה לעבר הר המנוחות. לאחר מסע ההלוויה, נכנס הרה"ג מרדכי אליהו לביתו של רבינו מרדכי שרעבי, כדי לקיים סעודת הבראה כנהוג. בתוך כך פנה אליו הצדיק בבקשה שיבוא לישיבת "נהר-שלום" בשבת הקרובה, כדי לדרוש לכבודו של הנפטר. הרב אליהו הביע את הסכמתו ושב לביתו.

כשהגיע יום שיש, פקדו גשמי זלעפות את ירושלים. ממטרים עזים נתכו ארצה והקור חדר לעצמות. הרב אליהו, בראותו את מזג האוויר הסוער, אמר לנפשו: הואיל ומרחק רב מפריד בין ביתו שב'קריית משה' לבין ישיבת 'נהר שלום' אשר בשכונת 'מחנה יהודה', ובחוץ יורדים גשמים עזים. לכן, אין בדעתי ללכת לעצרת התעוררות האמורה להיות למחרת בשבת. ובלאו הכי חסרונו לא יורגש, שהרי יבואו רבנים נוספים לדרוש שם. הוא שמר על הדברים בלב, ולא שוחח על כך עם איש.

בליל שבת קודש לאחר הסעודה, הבחין ר' אליהו ביהודי, שנכנס לביתו. מקום בו מוסר הוא שיעור. לאחר הדרשה ניגש לרב אליהו ואמר לו: "שבת שלום. שמשו של הרב מרדכי שרעבי אני, ובאתי לומר לך, שאל תמנע עצמך מלבוא למחרת לדרשה, ואפילו אם ירד גשם". הרב התפלא ושאלו: "מי אמר לרב, שאין בדעתי לבוא?", השליח השיב, שאינו יודע מאומה מכך, רק הגיע כדי לומר לו, שיבוא. הרב חשב קמעא ואמר לשליח: "אמור לרב שרעבי בשמי, שאם מחר ירד גשם - לא אבוא לדרשה". תשובתו לא ערבה לשליח, והוא הפציר ברב שיבוא. הרב אליהו נענה ואמר, שיאמר לרב שרעבי, שיבטיח לו, שלא ירד גשם ואז אבוא לדרשה. אך השליח לא הרפה ממנו, עד שהרב אליהו הסכים.

למחרת, ביום שבת קודש פרשת משפטים, התגברו הגשמים והרחובות מלאו במים. הרב אליהו החליט, שבמזג אוויר סגרירי כזה, הוא פטור מללכת כדי לבוא לדרשה, שהרי עלול הוא לחלות. אולם, לפתע, שעה קלה קודם הדרשה, חלה התבהרות בשמים, הגשם פסק וקרני השמש הציצו בין קרעי העננים. הרב אליהו ראה בכך אות משמים! והזדרז ללבוש את מעילו ועשה דרכו לעבר ישיבת "נהר שלום". בהגיעו לישיבה, ראה, שהמקום מלא עד אפס מקום באנשים אשר באו לכבודו של הנפטר הדגולה. הרב אליהו אמר לרבינו "שבת שלום" והתכונן לעלות לבימה ולשאת את דבריו. אולם רבינו הביט בו ואמר במתינות: "הנרמבת בגשם?" - "לא", השיב ר' אליהו. "ובכן", המשיך הרב שרעבי ואמר, "עתה יכול הגשם להמשיך ולרדת", ומיד התחדשו הגשמים.

בימי שלטון המנדט הבריטי הוטל עוצר כללי באחת השבתות על ירושלים. לשמע בשורה זו נעצבו כולם, אך נאלצו להישאר בבתי, אין יוצא ואין בא. רבנו מרדכי שרעבי שכל עיתותיו הוקדשו ללימוד התורה, והיו הגיגי נתונים בגרסא דאורייתא, לא שמע את הכרוזים שהכריזו על הטלת העוצר, ולכן לא ידע שאסור לצאת לרחובה של עיר.

ביום שבת בבוקר, יצא הצדיק מביתו כולו אחוז שרעפים ופסע לעבר יעד מסויים. לפתע מכונית משורינת ובה שוטרים בריטיים עצרה לידו בחריקה עזה. "הי יהודי, מה אתה עושה פה?", קראו לעברו. רבינו התעורר ממחשבותיו וענה לתומו שהנו הולך למקום פלוני. ברם, השוטרים הקשוחים לא קיבלו את דבריו, בקול נוקשה גערו בו על שיצא מביתו בזמן העוצר, ודרשו ממנו לעלות למכוניתם שתובילו לבית המעצר.

רבינו נחרד מעצם המחשבה שמאלצים אותו לחלל את שבת קודשנו בנסיעה במכונית, וזאת בשל שילטונם האכזרי של האנגלים. הוא ניסה לפרוט על מיתרי רגשותיהם, והתחנן שירחמו עליו ויעזבוהו לנפשו, אך לשווא. הבריטים התנכלו לו, בפרט בראותם שלפניהם חכם יהודי נכבד ונשוא פנים. האח! חשבו בליבם, זה יהיה "דג שמן".

משראו שהרב מסרב לעלות למכונית, ניגשו אליו ארבעה שוטרים גברתנים, אחזוהו בחוזקה, כבלו את ידיו באזיקים והושיבו אותו בכח במכונית. "סע!", פקד המפקד על הנהג, וזה החל להתכונן לנסיעה. אולם, משמיים תבעו את כבודה של השבת ועלבונן של רבינו מרדכי שרעבי. בעוד הנהג מתניע את מכוניתו, **נשמע קול פיצוץ אדיר מתחת לגלגלי המכונית**, כל היושבים עצמו את עיניהם וקפצו בחרדה ממקומם, הם חששו שרכבם עלה על מוקש אותו טמנו חברי המחתרת. כשפקחו עיניהם, ראו שמאומה לא אירע להם.

"אם כן, מהו המקור לרעש העצום הזה?", שאלו אחד את השני. אחד החיילים יצא מהרכב לבדוק מה אירע. בדיקה קצרה העלתה, **שכל ארבעת הצמיגים של המשוריין הצבאי התפוצצו בבת אחת בקול אימים מחריש אוזניים**. המפקד הבריטי, שבמשך שנים רבות רכש לעצמו ידע וניסיון לכל הקשור לכלי רכב, ראה בהתפוצצות ארבעת הגלגלים בעת ובעונה אחת, מאורע החורג מגדר הרגיל.

בחוכמתו הרבה הוא מיד קישר את הדבר כעונש על פגיעה בכבודו של החכם היהודי שהושב בעל כורחו במכונית, ללא עוול בכפו. המפקד מיד ניגש אל רבינו וביקש את סליחתו על הצער שנגרם לו בשעה האחרונה. **הוא שחרר את הרב ופקד על שניים מהשוטרים ללוות את הרב בדרכו ולהמתין לו עד שיחזור בשלום אל ביתו**.

נימוקו של המפקד לליווי השוטרים נבע מתוך חשש, שמא חוליה נוספת של שוטרים בריטיים תעצור את הצדיק בדרכו, ותחזור על אותה השגיאה אותה עשו הוא ופיקודיו, ויתכן שלכבוד הצדיק יתפוצצו בשנית כל ארבעת הגלגלים של מכונית משורינת נוספת של המשטרה הבריטית, ועל כך באמת חבל. בכבוד רב הורד רבינו מהמכונית ופסע לאיטו למקום יעדו, כשקדושת השבת מרחפת על פניו, ושני שוטרים בריטים פוסעים בעקבותיו, שומרים ומגינים על צעדיו.

מעשה היה בבחורה טובה שלא הצליחה בשידוכין. הצעות רבות הוצעו לה, אך אף אחת מהן לא יצאה לפועל. חלפו שנים, הבחורה התבגרה, מספר המבקשים את ידה הלך ופחת, ולתוגת הוריה עדיין יושבת היא בבית אביה. באחד הימים הוצע לה שידוך עם בחור מלונדון. היא נפגשה עמו, ובראותה כי הוא גבר כלבבה, נתנה את הסכמתה לשידוך וקבעו זמן לחתונה. **אולם שבועיים קודם מועד החתונה, ביטל הבחור באופן פתאומי את השידוך, והכלה נשברה לחלוטין עקב החלטתו זו**. ולא ידעה על מה ולמה החליט החתן לנתק את קשריו עימה. ולכן נכנסה לדיכאון וזמן רב התהלכה בשברון לב.

כידוע לכל, עסקה רעייתו הצדקת של המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל בשידוכין, וזכתה להביא שידוכין רבים לגמר ולהעמיד את המשודכים תחת החופה. אחי הכלה, בהיותו מקורב ביותר אל בית רבנו, הציע לאחותו לבוא אל הרבנית, אולי תוכל היא לעזור לה למצוא את בן זוגה. הכלה סירבה לשמוע מכך, ורק אחרי הפצרותיו המרובות 'נכנעה' ובאה לרבנית. הם ספרו לרעייתו של רבינו, שנודעה כגומלת חסדים עם הבריות, על המשבר בו נתונה הבחורה, והרבנית הציעה להיכנס אל רבינו ולקבל ממנו ברכה להצלחה. הבחורה התביישה לסרב לגדולים ונכנסה בלווית אחיה אל רבינו שקידמה בברכת "ברוכה הבאה". והתרשמה מאד ממאור פניו של הרב והעלתה חיוך קל על שפתותיה. היא סיפרה לצדיק בברכה את כל מה שאירע עימה, ואז חשה כי אבן נגולה מעל ליבה.

הרב ניחם אותה באמרי קודשו ואמר לה: **"ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאד" – בקרוב תביאי לי הזמנה לחתונתך**. היא יצאה מאת פניו מאושרת ומעודדת. ליבה היה סמוך ובטוח בהתגשמות דברי הצדיק. **עוד באותו חודש נפגשה עם בן זוגה האמיתי ושותפה לחיים, וזמן קצר לאחר מכן הביאו השניים לרבנו הזמנה לחתונתם**.

יום אחד הגיע יהודי לביתו של רבינו ובדמעות שליש סיפר לצדיק שמצאו בבית-הרפואה גידול בגוף, והוא צריך לעבור ניתוח בעוד שבועיים. הרבי ביקש ממנו את הצילום והיהודי הביא לרב. הצדיק הסתכל על הצילום ואמר לו: **"בעזרת ה' לא תצטרך לעשות ניתוח, רק תיתן שתיים-עשרה אלף לירות עבור התיקון שנעשה"**.

למרות שבדרך כלל הרב היה מבקש רק שישים לירות בשביל תיקון במקרה הזה למרבית הפלא ביקש הרב סכום גדול מאוד!. עוד באותו היום הלך החולה, לווה את הכסף הדרוש ומיהר לתת לרב את כל הסכום כפי שצווה. הרב מיהר לחלק את כל הכסף למוסדות ולאברכים, ועשה תיקון עבור החולה.

לאחר שבועיים אמר לו הרב: **"תאמר לרופאים שאני מבקש שלא יעשו ניתוח לפני שעושים צילום חוזר"**. הלך ואמר לרופאים כדברי הרב ולא הסכימו, וטענו: **"יש לנו צילום ברור מפעם שעברה**. חלפו רק שבועיים ימים בלבד ואין שום טעם לעשות שוב צילום היות ושום דבר לא השתנה. הצילום עולה יקר מאוד ואין טעם". לאחר הפצרות רבות הסכימו הרופאים לצילום חוזר ואכן **נדהמו למראה עיניהם כשראו שאין שום דבר בגופו ושלחוהו לביתו לחיים ולשלום**.

בספר 'דרך צדיקים' הובאו סיפורים מאלפים ומדהימים על רבינו, הרב מרדכי שרעבי זצ"ל בהם ניכר לראות באופן המוחשי ביותר כי הרב היה בעל רוח-הקודש. באחד הסיפורים הובא על בחור מהיחידה לצנחנים בצה"ל, שזכה שאור התורה החזירו למוטב. הלה נהג לפקוד לעיתים מזומנות את ביתו של רבנו מרדכי שרעבי, ולהתברך באמרי פיו. לימים, נערך ביחידה תרגיל צניחה. כל הצנחנים הועלו למטוסים מיוחדים שאמורים היו להטיסם לזירת הצניחה, וכל משתתף קיבל לידי שני מצנחים, האחד לשימוש והשני לרזרבה (במקרה שהמצנח לא יפתח, יוכל להשתמש במצנח הרזרבי ולפתוח אותו).

המטוסים התקדמו לעבר יעד הנחיתה, וליד פתח היציאה עמדו הצנחנים נרגשים ונפעמים מחוויית הצניחה. הצנחן מיועדנו היה השישי בתור לצניחה, הוא השחיל עצמו דרך הפתח ורחף קמעא באוויר, **ביד אמונה ובטוחה לחץ על הכפתור לפתיחת המצנח- אך זה לא נפתח. הוא ניסה שוב ושוב- אך ללא הצלחה.** הצנחן נרעד קמעא, וביד רועדת לחץ על המצנח הרזרבי, אשר גם הוא סירב להישמע לו, וכלל לא נפתח. הצנחן כמעט איבד את עשתונותיו, רק זמן קצר ביותר נותר לו כדי להינצל מהתרסקות. ואז באותן שניות גורליות בעודו מרחף בין שמים לארץ זעק מקירות לבו: **"ריבונו של עולם! הצילני נא בזכות הרב מרדכי שרעבי!"**.

וראה זה פלא, מיד המצנח נפתח ומיועדנו ביצע נחיתה מושלמת ומדויקת, לעיני חבריו ליחידה שהביטו בהשתאות במתרחש לנגד עיניהם. מיד לאחר הצניחה הניסית, קיבל הצנחן חופשה ממפקדיו, והוא ניצלה כדי להיפגש עם רבנו מרדכי שרעבי, ולהודות בפניו על הנס המופלא שנעשה עימו. כשנכנס הלה לבית הצדיק, ראה שחיוך נסוך על שפתותיו, ובטרם פצה פיו לומר מילה, הקדימו רבנו באומרו: **"אני מקווה שהייתה לך נחיתה טובה!"**.

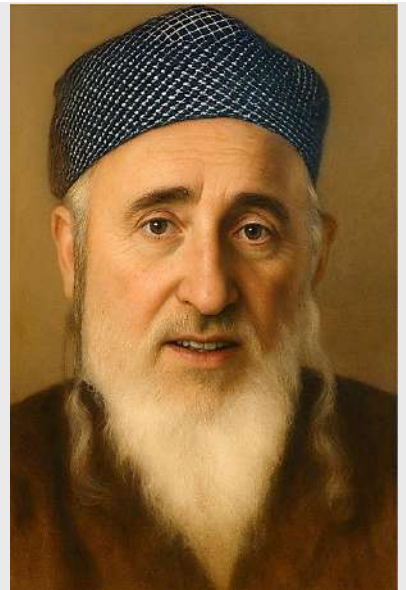
הצנחן עמד המום במקומו. אכן, הצדיק ידע היטב את אשר התרחש בזירת הצניחה. כשראה רבנו את התרגשותו של איש-שיחו, גילה לו בענוות חן, כי משעת הצניחה היה נח את מנוחת הצהרים, **כשלתע עוררוהו משמים שיעמוד בתפילה על פלוני הצנחן שנתון בצרה. "וכך היה, שמיד הזדרזתי וייחדתי ייחוד להצלתך, ותהילות לא-ל יתברך, שהישועה באה לאלתר, המצנח נפתח ואתה ניצלת מהתרסקות וביצעת נחיתה מוצלחת"**.

גוי אחד מאומות העולם, גילה אהדה לדת ישראל. הוא ניגש לבית-הדין בחו"ל ועבר דרכם את הליכי הגיור, אבל לא כפי שההלכה מחייבת. לימים עזב את ארץ מולדתו ועלה לארץ. פה התיידד עם יהודי ירושלמי שקרבו ביותר לתורה ולמצוות. הגר התרשם עמוקות מדברי ידידו, ועבר בשלבים לקיום בפועל של מצוות התורה. לימים, הציע הידיד לגר הצדק שכדאי לו להיכנס אל רבינו, ולקבל ממנו ברכה להצלחה בתורה וביראת שמיים. **השניים נכנסו לרבינו.** הצדיק הושיט את ידו הקדושה וציווה את ברכתו כשהוא אומר: **"פלוני בן חווה"**.

בחודשים הבאים התחזק הגר ביהדותו, ואז תוך כדי לימוד התברר לו שהליכי הגיור שלו בוצעו שלא כהלכה, ולמעשה נשאר גוי. עובדה זו ציערה אותו עד עמקי נשמתו, והוא נחפז לבית-הדין של העדה החרדית בירושלים. שם התחנן בפני העוסקים במלאכה שיגיירו אותו כדת וכדין. הצוות הרבני שוחח עם הגר כפי שההלכה מחייבת, וכשהוברר להם שכוונתו בגיור היא לשם שמים, קיבלוהו והכינו אותו לטבילה כשרה לפי כל הדקדוקים והפרטים הנצרכים, ונעשה גר צדק אמיתי.

כשנזדמן גר הצדק שוב למעונו של רבנו מרדכי שרעבי, ביקש את ברכתו, **שוב לא סיפר לו מאומה על עברו.** אך לא היה כל צורך בכך, שכן הצדיק ידע את אשר לפניו. עתה, כשברכו נקב בשם **"פלוני בן שרה"**. בשרו של גר הצדק נעשה חידודין חידודין, נוכח הוא פעם שנייה לראות את רוח קודשו של הרב. שכן, רק לאחר שעבר גיור כהלכה, כינהו הצדיק בתואר אמיתי והמיוחס- **בן שרה אמנו, שהייתה אמם של כל הגרים.**

המקובל רבי חיים חג'בי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ו (1865) למשפחת תלמידי חכמים ורבנים. עוד בילדותו ניכר בולט בחריפותו ובמידותיו הטובות ביחוד לאחר שאביו שלחו ללמוד בישיבה בעיר צנעא. כיהן כנשיא אב"ד ורב קהילת "רבו" במחוז כוולאן שבתימן. **גאון בנגלה ובנסתר. בקי בקבלה. בעל רוח-הקודש. ירא שמים. ענוותן. מלומד בניסים.** רבים פנו אליו בצרותם- ונושעו. אף היום רבים רואים ישועות על ציונו. עלה לארץ ישראל בחודש תשרי ה'תש"י ולאחר כחודש התבקש לבית-עולמו. נפטר ב- כ' חשוון ה'תש"י (1949). חי כ-74 שנים. ציונו בבית-הקברות סגולה שבפתח-תקווה (חלקה ד שורה מ).

אביו: ר' משה (מוסא). **ילדיו:** ר' חיים, ר' משה, ר' יחיא. **מרבותיו:** אביו, ר' משה (מוסא).

מעשה זה התרחש בתימן 'ביהוד אל רבוע' כחמש או שש שנים לפני עליית "מרבד הקסמים" (בשנת ה'תש"ד 1943 לערך). איילה הייתה ילדה בריאה, מלאת חיים וחברותית ונהגה לשחק ככל בנות גילה במשחקים השונים ככל הילדים. בהיותה בת עשר שנים בערך, חשה ברע, חלתה ול"ע נתבקשה לבית-עולמה.

השמועה על דבר פטירתה של הילדה הקטנה עשתה לה כנפיים בכל האזור מחוז 'כוולאן' ובמיוחד ביישוב 'רבו' שבו התגוררה, וכל קרובי המשפחה, שכנים ידידים ומכרים החלו לנהור אל עבר משפחתה על מנת לחלוק לה כבוד אחרון ולקבורה. נשלחו מספר גברים לכרות קבר עבור הילדה בבית העלמין היהודי. לאחר מספר שעות כשסיימו את מלאכת המצווה, החל הציבור במסע ההלוויה.

כשהגיעו לבית העלמין היהודי הבחינו כי הרה"ג המקובל ר' חיים חג'בי רב הקהילה שהיה אמור היה להיות נוכח במקום להספיד ולעורר את הלבבות לא נוכח במקום. מיד שלחו להודיע ולבקש מכבוד הרב שיגיע לבית העלמין, כיוון שהציבור מחכה לו שיערוך את סדר הקבורה והספד הילדה.

הגיעו שליחים אל הצדיק ואמרו לו את דבר שליחותם. ענה להם הרב, שלא ילך עימם וגם ציווה עליהם לומר לכל הציבור הנמצא בבית העלמין לחזור על עקבותיהם, **ועוד הוסיף הצדיק ואמר, כי הילדה תתעורר ותחזור לחיים.** נדהמו השליחים ואמרו לרב: "כבוד הרב כבר חפרו את הקבר". ענה להם הצדיק: **"הקבר לא נועד לילדה. הילדה תחיה והקבר נועד לקשישה"** ואף נקב בשמה פלונית אלמונית.

כשחזרו השליחים ומסרו את דברי הרב למלווים בבית העלמין, נדהמו כולם והמולה נשמעה בין הציבור, **אלא שבנתיים הילדה המתה התעטשה שלוש פעמים ברציפות לתדהמת הנוכחים, ומיד הסירו מעליה את התכריכים ושמו פניהם יחד עם הילדה אל עבר היישוב...** בעודם נכנסים אל היישוב הגיעה אליהם שמועה, כי **פלונית אלמונית הוכשה על ידי נחש ונפטרה.** מיד פנו כל הציבור יחד עם כבוד הרב לטפל בנפטרת האחרת וטמנו אותה בקבר שחפרו בתחילה עבור הילדה. חלפו שנים, ואיילה זכתה ועלתה לארץ ישראל יחד עם כל בני משפחתה בעליית "מרבד הקסמים". קבעה את מגוריה בעיר פתח תקווה, והיא עדות חיה למעשה.

מעשה בגוי עשיר ואלים ולו בתוך המקנה שור מובחר גדול וחזק, שבו היה מתפאר שאין דומה לו. לימים נפל השור חסר אונים לא זז ובקושי רב נשם ורק עיניו פקוחות כמו בוהות בחלל, ראה הגוי את שורו מקור גאוותו במצב זה ונזדעזע. אותו היום יום שישי היה ערב שבת קודש, יהודי 'רבו' שבמחוז כוולאן שבתימן כבר היו בבית הכנסת מצפים ומחכים לקבל את פני שבת מלכתה. והנה הופיע הגוי בפתח בית הכנסת והחל צועק: **"רב היהודים צא החוצה מיד! צא!!"**

שמע רבינו ויצא אל הגוי. אמר הגוי לרב: **"השור שלי מקור גאוותי שוכב כמו מת, ואני דורש שתעשה לו קמע שיבריאו!!"**. ענה הרב לגוי: **"עכשיו אי אפשר כי השבת בפתח וגם כלי הכתיבה אינם עימי, לכן בבקשה תבוא אליי במוצאי השבת ואשתדל בעזר השם לסייע לך"**. אך הגוי לא קיבל את דברי הרב והתעקש, שהרב יעשה לשורו קמיע מיד.

הרב שוב הסביר לגוי בנימוס ובסבלנות, כי עוד רגע קט זמן כניסת השבת, אך למרות כל הסברי הרב הגוי המשיך להתעקש ואף דיבר אל הרב בעזות מצח ובלשון גסה ואף הרים קולו יותר ויותר. הרב שוב הסביר לגוי, שעוד רגע והשבת נכנסת ושיבוא אליו במוצאי שבת, אך הגוי העיז פניו ורצה לכפות את דעתו על הרב אף באיומים, ראה הרב שכך ופנה לאחוריו, על מנת להכנס חזרה לבית הכנסת להמשך התפילה.

כעס הגוי מאוד, פסע אחרי הרב ודחפו בחוזקה, ראה הרב את רשעותו וחוצפתו של הגוי וביקש מהגוי להמתין רק רגע קט והוא יכתוב עבורו קמע. נכנס הרב לבית הכנסת לקח שארית של פתיליה שרופה וכתב על פיסת נייר את הפסוק **"השור יסקל וגם בעליו יומת"**. קיפל הרב את הנייר קשר בחוט ואמר לגוי: **"קח את זה, כפי שביקשת ותקשור בחוט בין קרני השור"**.

הגוי שמח שמחה גדולה רץ לביתו וקשר בין קרני השור, כפי שאמר לו הרב, והנה השור קם על רגליו והוא בשיא כוחו, שמח הגוי והמתין בקוצר רוח לבוקר המחרת, שבו יוציא את השור למרעה ויראה את יופיו וחוסנו לכל עובר אורח מזדמן.

למחרת בבוקר יום שבת קודש בעוד היהודים בבית הכנסת הגיעה אליהם שמועה, כי אותו גוי אלים יצא לרעות את שורו **והשור נגח את בעליו והמיתו וכשראו זאת העוברים והשבים רצו וסיפרו לבנו של הגוי, כי השור נגח את אביו והמיתו, לקח בן הגוי את רובהו בידו ורץ אל המקום, וכשראה את אביו שותת דם, התמלא זעם וירה בשור והרגו...**

הרב הגאון מרדכי לייב צוקרמן זצ"ל - נולד בערב שבת קודש ה אדר ה'תרע"ב (1912) בעיירה לבדובה. בצעירותו למד בישיבה קטנה לידא במשך שלוש שנים וחצי. לאחר מכן עבר לישיבה גדולה- סלונים שבליטא. לאחר כשנה וחצי שסבל מצריות בגרון, נסע לסדרת טיפולים בוילנא ונכנס ללמוד בישיבת רמ"לס. משם עבר ללמוד בישיבת ראדין במשך שמונה וחצי שנים (מתוכם שנתיים וחצי בחי' מרן ה'חפץ חיים').

סיפר הגאון ר' חיים יצחק פופקא (מזקני הרבנים בארה"ב), שזכה לשמש את ה'חפץ חיים' במשך מספר שנים, ושמע מפי ה'חפץ חיים' שאמר על רבינו: **'הוא עולה תמימה'**. בשנת ה'ת"ש (1940) בזמן מלחמת העולם השנייה נאלץ לעזוב את הישיבה והלך ללמוד בבית-התלמוד בקלם. בהמשך ברח לגטו קובנא בגלל שהרוסים חיפשו אחריו. שם הירבה לעסוק בקבורת הנרצחים הי"ד. בחסדי ה' ובניסים גלויים, שרד את השואה יחד עם הגאון ר' מרדכי פורגמנסקי ושניהם פעלו להחיות רוח שפלים ולב נדכאים.

בשנת ה'תשנ"ט (1999) עמד בראש קהילת פרושים. בשנתו האחרונה ביקש לייסד כולל להוראה. מהם יצאו גדולי מאורי הוראה עבור קהילת פרושים. כאב בצרתם של ישראל ובמשך שנה שלימה סבל ייסורים קשים אשר קיבלם באהבה. ברח מהמחלוקת. נפטר בשבת קודש פרשת וירא בעת רעוא דרעווין כ' חשוון ה'תשס"ד (2003). חי כ-92 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. בשנת ה'תשס"ט (2008) לאחר פטירתו הוקמה קרן לעידוד סמיכת מרביצי תורה והוראה בקהל פרושים בשם 'זכרון מרדכי'.

אביו: ר' נחמיה (ירא שמים שנודע במצוות הכנסת אורחים וכן פעל רבות לחיזוק הדת בעיירה). **אימו:** מרת שולא. **אשתו:** מרת חיה בריינא. **מרבתינו:** **הגאונים** ר' יעקב ניימן (ראש ישיבה קטנה לידא), ר' שבתי יגל (ראש ישיבה גדולה סלונים), ר' שלמה היימן, ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים'- ראש ישיבת רמ"לס), ר' דניאל מובשוביץ (ראש בית-התלמוד בקלם), ר' אברהם גרודז'נסקי (משגיח בישיבת סלבודקא), ר' יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק, ר' יחזקאל לוינשטיין (משגיח בישיבת מיר). **חברותא:** הגה"צ ר' שלמה וולבה (משגיח בישיבת גבעת שאול. למדו כעשרים שנה). **מספריו:** **יפתח השער**- פירוש על ספר שערי תשובה לרבינו יונה גירונדי (רבינו כתב את הספר בעילום שם) **ילב מרדכי**- חידושי תורה והארות **יחיד ודורו**- סיפורים והנהגות על רבינו.

ל הלן סיפורים על רבינו, המעובדים מתוך הספר **'יחיד ודורו'**: עם נישואיו קיבל רבינו 'קסט', בסך חמשת אלפים דולר שהופקדו בעבורו בבנק בארצות הברית. כסף זה היה מיועד לצורך פרנסתם. לאחר המלחמה, כשנודע לו כי אשתו נספתה, הי"ד, ביקש להשיב את הכסף לחמיו או ליורשיו. ידידיו טענו בפניו, שהיות והוא היחיד שנותר בחיים, הרי שכל הכסף שייך לו.

אולם רבינו, נקי כפיים ובר לבב, לא היה בטוח, שהסכום מגיע לו. והדברים היו תלויים בכמה פרטים בהלכות ירושה, ומותנים בבירור המציאות מי נהרג קודם למי, מה שכמובן לא ניתן היה לעשות. על כן לא השתמש בכסף, למרות שכמובן היה נצרך לו לצרכיו הבסיסיים ביותר. מה עוד, שנותר בעל חוב בסך כתשע מאות דולרים מפעילותו הציבורית.

הסכום הגדול היה הזה שמור, עד שמצא בן משפחה קרוב רחוק למשפחת חמיו, ושיגר לו את הסכום העצום במלואו בלב חפץ ובמתנה גמורה. לימים כששמע הרב מבריסק זצ"ל מעשה זה, השמיע את התפעלותו באוזני רבי מרדכי ואמר לו: **"הייתכן ובזמננו יש איש וכלל אין לו תאוות הממון?"**.

בכל שנותיו לא רצה רבינו להטריח אחרים בעבורו. אפילו מבני ביתו לא ביקש מאומה, וכל צורכי הבית התנהלו על ידו בלבד. גם עניינים שטרחתם מרובה והיה קשה לו לעשותם בעצמו, נזהר מלבקש מאחרים. גם כשטס לחוץ לארץ לטיפול רפואי, לא הסכים שבניו יתבטלו מתלמודם ושיעוריהם וייסעו עימו. גם כאשר הציעו את עצמם וכן כשאחד מנכדיו הציע את עצמו לישון עימו בביתו - סירב. רק בשנתו האחרונה הסכים שבתו וחתנו יבואו להתגורר בביתו ולסייע לו, ואמר אז לאחד מתלמידיו: **"בעבורי, זאת תזכורת להתכונן לעולם הנצח"**.

פעם אחת אחד מתושבי גבעת שאול ניגש אליו וביקש לעזור לו לשאת את הסלים עד לביתו. רבינו סירב לקבל את עזרתו, וטענתו בפיו: **"אתה ממש מקלקל אותי! היום יש בידך לסייע לי, ואפשר שכך יהיה גם מחר ומחרתיים, אבל ייתכן ויגיע יום שבו שוב לא תוכל לבוא ולעזור לי, ואני, מתוך שכבר התרגלתי להיעזר באחרים לא אוכל להסתדר בעצמי ואצטרך לבקש מאדם אחר שיסייע בידי, וזה ממש קלקול בעבורי"**.

במכתב לאחד מבני משפחתו שביקש ממנו לפעול בעבורו בד"ר תורה ממוני בו היה מעורב, ביקש רבינו שלא יערב אותו, ובתוך הדברים כתב לו: **"מעולם לא הייתי מן הנתבעים ולא מן התובעים!"**.

הגאון רבי יחיא הלוי אלשיך זצ"ל: נולד בצנעא (בירת תימן) ב-י"ג תמוז ה'תרע"ה (1915). ציונו בהר המנוחות בירושלים (בסמוך לציונו של הגאון חיד"א זצ"ל). מגדולי חכמי תימן בדורנו. בהיותו כבן שש התייתם מאביו. סבו ואחי אמו לקחוהו לביתם ודאגו למחסורו. משחר ילדותו נתגלה כבעל תפיסה מהירה כבעל זיכרון יוצא מגדר הרגיל והיה יודע בע"פ את פרשיות התורה עם תרגום אונקלוס. אולם רבנו לא סמך על זכרוננו. והיה שוקד ועמל בתורה ביגיעה עצומה. כן נהג להתבודד שעות רבות וללמוד. כבר מגיל צעיר החל לעסוק בהרבצת תורה.

בשנת ה'תש"י עלה לא"י עם כל הספרייה המפוארת של ביה"כ אלשיך. במו ידיו העלה את הספרים וכתבי היד למטוס אך בהגיעו לארץ נמסר לו כי הספרים נשרפו- עד סוף ימיו גזלה זו ציערה אותו ואף השפיעה על מצבו הבריאותי. נשלח בתחילה למחנה העולים עין שמר. לאחר שנודע לממונים שם כי הרב נהג לנאום במחנה כדי לחזק בקרבם את שמירת המסורת ובכך "מפריע" להם להעביר את יהודי תימן על דתם. הוציאו אותו מהמחנה והוא התגורר במעברת "תלפיות" שבירושלים במשך כארבע שנים. הדאגה לשלום החינוך של ילדי ישראל בערה בעצמותיו. והוא פעל רבות לשמור על קדושת המחנה ועל החינוך הטהור. כל ימיו נהג בקדושה וטהרה והיה משתתף בצערם של ישראל.

לאחר לחצים רבים, הסכים רבנו (למורת רוחו) להשתתף בחידון התנ"ך העולמי כנציג ישראל. וזאת רק כדי להרים את קרן עדתו וקרן היהדות החרדית כלה. **אכן, הכתרתו של רבנו כחתן התנ"ך העולמי היוותה קידוש שם שמים ברבים.** לאחר המבחן הוצעו לו משרות רבות ונכבדות. אך רבינו דחה אותן, למרות מצבו הכלכלי הירוד. על אף צניעותו וענוותנותו הרבה, שהייתה לשם דבר, הכירו בו גדולי התורה והיו מפנים אליו שאלות בכל מקצועות התורה. בקי ברפואה עממית ועזר לחולים רבים להירפא באמצעות צמחי מרפא ומרקחות, שהיה מכין בביתו. משאת נפשו הייתה להקים בארץ מרכז תורני כדוגמת "בית אלשיך" בצנעא. ואכן בשנת ה'תשמ"ט הוקם כולל בשם "ישיבת בית אלשיך" ע"י חתנו. נפטר ב-כ"א חשון ה'תשנ"ז (1996). חי כ-81 שנים.

אביו: ר' נתנאל. **רבותיו:** ר' עזרא קורח, ור' חיים צאלח, ר' סעדיה עוזרי (רבו המובהק- ר"י בית אלאוסטא), ר' יחיא יצחק הלוי, ר' יוסף שמן, ר' חיים כסאר. **בניו וחתניו:** בנו ר' נתנאל (רב ומורה צדק בבאר-שבע). חתנו ר' ציון חובארה (רב קהילה התימנית בשכונת בית וגן בירושלים). חתנו ר' יחיאל מדמון (רב ב"הכ בדיחי בשכונת גאולה בירושלים). חתנו ר' דוד אלנדאף (ר"י בית אלשיך). חתנו ר' יורם עוזרי (מחנך).

עוד בהיותו ילד רבינו נודע בזכרוננו העצום, בנוסף הרב היה בעל ענווה וצניעות מופלאה, ועל כך יעיד הסיפור הבא: ארע פעם, בעת קריאת התורה בשבת, שהיה תורו של ר' יחיא אלשיך לתרגם את הפרשה. והספר, שהיו הילדים רגילים לתרגם מתוכו, היה מונח דרך קבע במגירה שבבית-הכנסת. והנה, לא נמצא באותה עת מפתח המגירה. בלא לעורר שום מהומה לקח ר' יחיא ספר "מנורת המאור", עמד במקום שמתרגמים בו והעמיד פנים כאלו הוא קורא בו. כאשר למעשה הוא קורא ומתרגם בעל-פה. **עד שבאמצע קריאת התורה מצא אחד המתפללים את המפתח וגילה, לתדהמתו, שהספר מונח במגרה ור' יחיא מתרגם מכח הזיכרון.**

מהירות הקליטה של רבינו הייתה מופלאה. עיניו החודרות, כושר צילום היה להן. לא פעם ולא פעמים, כאשר היו גוללים ספר-תורה מפרשה לפרשה או בשעת הגבהת ספר-תורה, היה עוצר ופולט מפיו "טעות!". כמה וכמה פעמים, כאשר עלה לספר-תורה ועוד בטרם ברך ברכת התורה, גילה טעות. באחת הפעמים היה זה ספר-תורה המיוחס לאחד מגדולי הרבנים, ומיד כשעלה אמר: "ספר-התורה פסול". הציבור שנכח סביבו עטו עליו בתדהמה, ורבינו הראה להם כי התחלף שם הוי"ה באדנות. הדברים הגיעו עד כדי כך, שבמקומות רבים היו חוששים להעלותו לקרוא בתורה מחשש שמא "פסול" את ספר-התורה.

מעשה היה בספר תורה שעבר הגהה מדוקדקת במיוחד. והבעלים בקשו להיות בטוחים, שאכן אין בספר התורה שום טעות כלל. שלחו לרבינו את הס"ת ואמרו כי ישנה טעות מסוימת בספר-תורה. למעשה הם ביקשו לבחון את רבינו אם יצליח למצוא את הטעות שאיננה קיימת. רבינו עבר על הס"ת פעם אחת וטען שאין בו טעות כלל. אך הלה התעקש וביקש שרבינו ימצא את הטעות.

הרב עבר שוב על כל היריעות של הספר תורה במשך לילה אחד(!) בעזרת אחד מחתניו ושוב הצהיר כי אין בספר תורה שום טעות! רק אז הודה הלה על האמת ואמר כי במעשה זה ביקש אך ורק לידע בוודאות כי ספר-התורה נקי משגיאות. בין כך ובין כך, הדברים מעוררים השתאות - לומר בהחלטיות כי אין שום טעות בעוד מנגד מזהירים בעלי הס"ת כי ישנה טעות. דרוש לכך כח רב פי כמה וכמה מאשר למצוא טעות בס"ת המוחזק ככשר!

על קדושתו של רבינו, הובא בחוברת 'צדיק באמונתו יחיה' הסיפור המופלא הבא: ידיד אהוב נפש היה לו לרבינו, יהודי צדיק וירא שמיים, בשם רבי שלמה חג"בי זצ"ל. זה האחרון היה מתאכנס לעיתים קרובות בבית רבנו, כאשר היה זקוק לשהות בירושלים במשך ימים מספר לצורך עניינים שונים. כחודש ימים לפני פטירת אותו ידיד, חתנו של רבנו ביקרו בבית החולים ורבי שלמה פתח את סוגר לבו והשיח בפניו: "עתה, כאשר הנני רואה כי קיצי קרב. אני רואה צורך לגלות לך דבר נורא שחזיתי בעיני באחת הפעמים שלנתי בבית מארי יחיא. הוא היה רגיל לקום באמצע הלילה, להעלות אור במטבח וללמוד שם. לילה אחד אני מתעורר ומבחין כי אש פורצת מהמטבח. קמתי מהמטה וראיתי את מארי יחיא יושב ולומד ואש מקיפה סביבו!!! חזרתי למיטתי לישון ובבוקר שאלתי אותו לפרש העניין, ובתחילה הוא התחמק והתעלם משאלתי, עד שלבסוף אמר לי: 'אם ראיתי- אל תספר לאף אחד'. עתה מצאתי לנכון לגלות לך דבר זה".

האדמו"ר רבי ישכר דב רוקח (הזקן) מבעלז- מהרי"ד צ"ל: נולד בשנת ה'תרי"א (1851). האדמו"ר השלישי בשושלת חסידות בעלז. **בעל רוח-הקודש.** עם פטירת אביו הוכתר כמנהיגם של חסידי בעלזא. **גאון בתורה.** שקדן. **פועל ישועות.** אלפים שחרו לפתחו כדי להתברך מפיו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה נדד להונגריה והתיישב בעיר מונקאץ'. לאחר מכן עבר לראצפרט. עם סיום המלחמה חזר לגליציה (כיום באוקראינה) והתיישב בעיר הולושיץ. נפטר בליל שבת קודש, כ"ב מר-חשוון ה'תרפ"ז (1926). חי כ-75 שנים. ציונו בבית-העלמין בעלזא שבאוקראינה.

אביו: ר' יהושע (האדמו"ר השני לבעלזא). **אמו:** הרבנית רבקה מרים. **נשותיו:** הרבנית בתיה רוחמה (זיווג ראשון- נכדת רבי אהרן טברסקי מצ'רנוביל), הרבנית חיה דבורה (בזיווג שני - בתו של ר' מרדכי גולדמן מזוועהיל). **ילדיו מזיווג ראשון:** אדמו"ר ר' אהרן (האדמו"ר השלישי), ובת (נישאה לר' פנחס טברסקי מאוסטילא). **ילדיו מזיווג שני:** ר' יהושע (מיארסלוב), ר' מרדכי (מבילגורייא) ור' שלום (מאפטא). הרבנית העניא (גרופת רבי ברוך הגר האדמו"ר מסרט-ויז'ניץ, ובנישואים שניים אשת רבי נפתלי פרלוב מתל אביב), בת (נישאה לר' יצחק מנחם נחום טברסקי מראווה-רוסקה), בת (נישאה לר' יוחנן טברסקי- יוחנן א', אב"ד הורבישוב), בת (בעלה ר' יוחנן טברסקי- יוחנן ב'). **מתלמידיו:** ר' יעקב יחזקיה גרינוולד (מפאפא - הונגריה), ר' דוד מנחם מאניש (אב"ד מטרנופול- פולין).

יפ"ר הגה"ח ר' ישראל משה מנדל צ"ל: בערב פסח, כשדובר רבות על ניצחונם של הרוסים, עוד מעט והן יפלו גם לאזורינו לא מן הנמנע, שמרן יצטרך לנדוד הלאה לתוך הונגריה מאימת הרוסים המתקרבים. את ליל הסדר אצל הצדיק לא אתאר עתה. קצר המצע מהשתרע. אספר רק על ה'שפוך חמתך' של רבינו. רבינו קם כארי ואמר בקול בוכים: "כל הגוים שונאים אותנו, אבל הרשע הזה (הרוסי) אינו מתבייש לומר זאת בגלוי, אבקש מהפמליה של מעלה לומר לשרו של הרוסי בשמי, כי כאשר ייכרת לטובת ישראל, תהיה זו טובה גם לו עצמו". **למחרת ביום חג הפסח נעצרה ההסתערות הרוסית, והחלה מפלתם של הרוסים.**

רבי נחום אהרן בן הרב ממאגורב הייתה לו אצבע עקומה, והזכירו כמה פעמים לרבינו, פעם כיבדו מרן מהרי"ד בהגבהת הכוס בקידוש, ואמר לו: "הרם עם האצבע העקומה", וכן עשה, והתיישרה, והוסיף מרן, שרצה שבניו יהיו מהחילים של מלך המשיח, והוא לא ייקח בעלי מומים.

פעם הביאו קוויטל לבעלז מאדם שביקש להזכיר את בנו החולה. כאשר הגיש את הקוויטל לצדיק, ניגש רבינו עם הקוויטל בידו לנרות ושרף את הקוויטל עד תומו. כאשר חזר לביתו נודע לו, שבעת מסירת הקוויטל כבר היה לאחר מעשה, ומרן זי"ע הרגיש שהקוויטל הניתן לו כעת, כבר אינו עומד בתוקפו.

הגה"ח ר' פרץ לאסר חלה בצעירותו במחלת הטיפוס רח"ל. אביו נכנס לרבינו לבקש על רפואת בנו. אמר הצדיק: "הקב"ה מקיים את כל התורה כולה. ולכאורה כיצד ה' מקיים את מצוות האמונה, ובכלל מה שייך אצל הבורא קיום מצוות אמונה? אלא, כאשר אדם מישראל נתון בצרה וזקוק לישועה, פונה הוא אל השי"ת בבקשה ותחינה, שיחלצנו ממצר ואומר: ריב"ש, יודע אני, כי במצבי כפי שהנני עתה, אינני כדאי שתושיעני, אבל מבקש אני ממך, אנה ה' הושיעה נא, **ואני מבטיחך נאמנה, שכשאיחלץ מצרה זו איטיב את מעשי!** והשי"ת מושיעו מצרתו ומקיים את מצוות האמונה, שמאמין ביהודי הבוטח בו. ועלה לו רפואה למחלתו.

יפ"ר הגה"ח ר' ישראל משה מטעגלש צ"ל, בשנת ה'תרפ"ה כשרבינו שהה במריבאד, באחד הלילות עמד בחדרו של כ"ק מרן טרם סגירת השערים, ובדיוק אז הגיע הדוור עם מברק בהול על חולה מסוכן ממדינה אחרת, בבקשה שהאדמו"ר יעתיר בעדו. בעומדו שם העלה במחשבתו: נתמזל מזלו של אותו חולה בזה, שהביאו את המברק ברגע האחרון לפני סגירת השער, משום שאם לא היו מספיקים, ייתכן שכבר עד למחרת כבר לא יעזור ההזכרה ואולי לא יהיה על מי להתפלל ולהעתיר בשמי מרום לרפואה שלמה. רבינו הרגיש מיד במחשבתו, ואמר לי: "ישראל משה מה אתה חושב, **אם הדוור מאחר עם המברק אז ח"ו מאוחר? אוי ואבוי לו לאדם, אם היה צריך להמתין, עד שהמכתבים יגיעו לפתחי! דע לך שברגע שכותבים את הקוויטל לשלוח הנה, הבקשה כבר מגיעה אליי, ואז אפשר כבר להיוושע.**

בספר הגלגולים מובא בשם האריז"ל הקדוש, שיש מקום חשוך ואפל, מהלך שלשה ימים, שכאשר אדם נפטר מהעולם, הנשמה עוברת במקום זה, ששורץ חיות רעות, הטורפות את הנשמה אם היא ראויה להן, ושומר המקום הוא כלב, אך האיש שזוכה למות בשבת, אין נשמתו עוברת שם, אלא עולה למקומה מיד. מובא בשם רבי חיים ויטאל זיע"א שזה פירוש הפסוק: "הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי". "אליך ה' נפשי אשא", דוד המלך התפלל לה' שימות בשבת קודש, כדי שתיצל נפשו "מיד כלב". **רבינו חזר על דברים אלו כמה פעמים. ואכן, נשמתו הטהורה הסתלקה בליל שבת קודש כ"ב מרחשוון.**

ביום הלווייתו של רבינו חזר הדבר שנראה בעת פטירת אביו הקדוש זיע"א: נטפו מים מקירות ביה"כ הגדול הקדוש. דומה הייתה כאילו גם קירות ביה"כ הורידו דמעות על פטירתו. העיד רבי מנדל לוקמאן המכונה ר' מנדלי גבאי במכתב המתאר את ההלוויה "אודיעהו פלא גדול אשר היה וראו בעינינו. ביום א' בשעה 8 שמעתי, שנפלו דמעות מן הקשת המקשרת בין העמודים שתומכים את התקרה. הלכתי תיכף לראות, והיו שם לערך 40 אנשים, מניין קטן שהתפללו שם וראיתי שנפלו דמעות מהקשת ורבינים

ישראל וכל האנשים אשר היו נבהלו והשתוממו על זה. וכל זה היה עד אחר שליוו את כ"ק האדמו"ר צלה"ה".

הרב דוד שלמה אייבשיץ זצ"ל - נולד בשנת תקט"ו (1754) לערך בעיר אוזיראן שבפולין. עוד כשהיה צעיר לימים ניכר כי ראשו ורובו וכל מעייניו בתורה, ביראה ובעבודת השם. יצא לו שם של עליו חריף ובקי שמופלג בכל מידה נכונה בכל הארץ. בשנת ה'תק"מ (1779) הרביץ תורה לעדרים בישיבה שבעיר נדבורנה. בהמשך שימש כאב"ד העיר חורסטקוב. בשנת ה'תק"ן (1789) שימש כאב"ד בבוזנאוב. בשנת ה'תק"ס (1799) עבר לעיר סארקא. הקים ישיבה שהייתה הראשונה במחוז בסרביה כולו ומכל קצווי המדינה נהרו תלמידים מצוינים לפתחה. בכל מקום ששימש ברבנות תיקן את צורכי העיר והרים את קרן התורה.

בשנת ה'תקס"ח (1807) עלה לארץ ישראל והשתקע בעיר צפת. **נהג כאחד מפשרי העם במסווה של מלמד תינוקות ופרנסתו היתה מצויה בדוחק**, אולם שם השלים את חיבורו. בית הכנסת שבו קבע את לימודו ובו לימד את תלמידיו נשאר קיים עוד שנים רבות לאחר פטירתו. גם השולחן והכיסא אשר ישב עליהם נשארו. אף אדם לא העיז לשבת עליהם גם כעבור מאה שנים ויותר מפטירתו. מקובל היה בקרב חסידיו כי היה זוכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ב מרחשוון ה'תקע"ד (1813). חי כ-60 שנים. ציונו במערה בצפת. במערה זו קבורים גם הגאונים רבי אריה לייב (אב"ד וואלטאשיסק) והגאון רבי אברהם דובער מאווריטש (מח"ס 'בת עין').

אביו: ר' ירחמיאל. **אשתו:** בת ר' יחיאל מיכל מרגליות (אב"ד לשקוביץ). **מרביתו:** ר' משה צבי הלר (מח"ס 'גאון צבי' על חושן משפט), ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב, ר' משולם פייביש מזאברזא (מח"ס 'יושר דברי אמת', היה תלמידו המובהק), ר' זאב וואלף מטשארני אוסטראה, ר' עוזיאל מרוטשוואל (מח"ס 'תפארת עוזיאל'), ר' דב בער ("המגיד ממזריטש"). **מתלמידיו:** ר' אברהם דוד וואהרמאן מבוטשאטש (מח"ס דעת קדושים ואשל אברהם), ר' אריה לייב מרגליות. **מספריו:** **יערבי נחל** - על התורה **ילבושי שרד** - על יו"ד ואו"ח **יבגדי שרד** - על יו"ד ואו"ח **ינאות דשא** - שו"ת **ימגילת סתרים** - על תהילים **ימשוש כל המתאבלים** - על מגילת איכה **יאשד הנחלים** - ביאור דברי המגן אברהם והט"ז.

לאחר שרבינו עלה לארץ ישראל הוא התיישב בעיר הקודש צפת. שם נהג כאיש פשוט ולא גילה לאיש את זהותו. את מקומו תפס עם העניים ופשרי העם בסוף בית המדרש. לצורך פרנסתו עסק במלמדות. בבית המדרש שבו התפלל היה גם גביר אחד שחי בהרחבה בזכות העובדה שבניו היו שולחים לו סכומים נכבדים מחוץ לארץ. מקומו של אותו גביר היה בכותל המזרח בין נכבדי העם. פעם אירע עיכוב בדרכו של השליח שהיה מביא לו את הכסף. הגביר היה שרוי בצער על הכסף שלא קיבל וגם מלא דאגה שלא קיבל כל ידיעה ממשפחתו. יום אחד השליח הגיע כשהכסף באמתחתו וצורר מכתבים בידו.

הגביר באותה השעה היה בביהמ"ד באמצע התפילה. הגביר ששמח מאוד על ביאת השליח התחיל לשוחח איתו כדי לברר את סיבת עיכובו. רבינו שראה זאת ממקום מושבו בקצה ביה"כ, לא יכל להתאפק מלמחות על חילול ה' וביזיון כבוד השכינה, הרי אין לך ביזיון גדול מזה שבשעה שמדברים אל מלך מלכי המלכים פונים אל אחרים ומשוחחים דברי חול. **רבינו קם ממקומו, ניגש אל קדמת ביהמ"ד, תפס את הגביר בזרועו והוציאו אל החדר החיצוני: "כאן רשאים לדבר", אמר ושב למקומו.**

הגביר שלא ידע את מעלת רבינו, נפגע מאוד וכעס על כך. "היתכן להתנהג כך אלי?!", חשב לעצמו, "רק יסיימו את התפילה וכבר אלמד אותו פרק בהלכות דרך ארץ". הגביר חזר למקומו והמשיך להתפלל. במהלך התפילה הוא נרגע מכעסו וחשב: "הרי הוא צודק! נכון הדבר שאסור לדבר בבית מקדש מעט ועוד באמצע התפילה". ככל שהוסיף לחשוב על המקרה, גברה התפעלותו מהתנהגותו של רבינו: "אין זאת אלא שהאיש שנראה פשוט מלא וגדוש ביראת שמיים", חשב, "למרות שהוא עומד בסוף בית המדרש כאחד העניים, ואני הגביר עומד בראש, לא התיירא ממני והוציא אותי מבית המדרש בגלל ששוחחתי באמצע התפילה". לאחר התפילה הגביר ניגש לרבינו והגיש לו סכום נכבד ביותר של עשרים אדומים, כאות הוקרה והערכה על מעשהו. רבינו משך את ידו ולא רצה בשום אופן לקחת את המנחה. כאשר הגביר הירבה בהפצרותיו, רבינו אמר לו: "הלא פרנסתי מצויה בזה שאני מלמד תלמידים, די לי שתביא הנה צלוחית יי"ש ונשתה כולנו יחד לחיים".

הגאון ר' יוסף פרגר כתב בספרו 'מנחת יוסף': מעשה ברבינו ה'לבושי שרד' שפעמים רבות התענה תענית חלום בגלל חלומות שחלם. לילה אחד אשתו הרגישה צירי לידה. רבינו מיהר לקרוא למיילדת. בחצות לילה הרב הלך לביהמ"ד לעסוק בתורה. בבוקר כששב אל ביתו, המיילדת בישרה שאשתו ילדה בשעה טובה, והגישה לפניו כוסית שיכר ומזונות. הרב סירב לטעום. המיילדת הבינה שהרב מתענה תענית חלום. היא אמרה לו: "אם אומר לרב מה חלם בלילה- האם יסכים לבטל את תעניתו?". הרב ששוחחתי באמצע התפילה. רבינו התפלא מאוד- מהיכן ידעה מה חלם?! היא סיפרה: "אני לא נביאה, אך כשהרב אדומים, כאות הוקרה והערכה על מעשהו. רבינו משך את ידו ולא רצה בשום אופן לקחת את המנחה. כאשר הגביר הירבה בהפצרותיו, רבינו אמר לו: "הלא פרנסתי מצויה בזה שאני מלמד תלמידים, די לי שתביא הנה צלוחית יי"ש ונשתה כולנו יחד לחיים".

הסכים. המיילדת סיפרה את חלומה באופן מדויק. רבינו התפלא מאוד- מהיכן ידעה מה חלם?! היא סיפרה: "אני לא נביאה, אך כשהרב הלך לביהמ"ד, היה עוד זמן עד הלידה. ישבתי לנוח במקום בו התנמנמ הרב ונרדמתי. חלמתי את אותו חלום שכעת סיפרתי לרב. אבל אמרתי לבעל החלומות שהוא טועה, כי אני לא הרב ואני לא פוחדת מהחלומות ולא אצום! והניח לי. זה היה מעשה בעל-דבר להטריד את הרב מלימודו על ידי צומות, כדי להחליש את בריאותו". הרב שמע את הדברים והפסיק לצום. מאז לא חלם יותר חלומות קשים...

הגאון הרב מיכאל הופמן מפאפא זצ"ל- נולד בשנת ה'תקס"ח (1808). בנעוריו גדל בבית דודו הגה"ק ר' מאיר פולק (ראש בית דין פאפא). בגיל שלוש-עשרה הלך ללמוד בישיבת מרן הגאון ר' משה סופר זיע"א. מרן החת"ם סופר שהיה רבו התבטא עליו: "תלמידי ר' מיכאל הוא כותלי בית מדרש". רבינו למד אצלו שנה אחת. לאחר מכן למד בדיבוק חברים צדיקים ומתמידים והיה שם לילות כימים עד שהיה השו"ע אורח-חיים עם טור ובית-יוסף ופרי מגדים וחושן משפט היו שגורים על פיו. כשהיה בן חמש-עשרה שנים למד בחברותא עם הגה"ק ר' אפרים (אב"ד טשאבא) בעיר מולדתו ק"ק סרדאהלי כך עד יומו אחרון. כשהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדקת מרת הינדל ע"ה, שהיתה אשת חיל צנועה וחכמה. היא פרנסה אותו בכבוד ומאסה בכל תענגי עולם הזה. היא הסכימה למכור את תכשיטה כדי לקנות ספרים. כל זמן שהיה הספר פתוח לפני בעלה היא לא היתה מדברת איתו מאומה.

שימש כריש מתיבתא בסרדאהלי. רבים פנו אליו ונושעו. מופתים רבים נקשרו לרבינו כאחד מתלמידי מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א. גאון בנגלה ובנסתר. סגפן. צדיק. בעל רוח-הקודש. ראה על מצחם של האנשים מה מעשיהם ולכן היו שמים את הכובע שלהם על המצח כדי שלא יראה, אבל עדיין רבינו ידע מה עשו. הישיבה שעמד בראשה התפרסמה לשם ולתפארת. הבחורים שלמדו בה היו כולם מופלגים גדולי תורה ויראה. שם לילות כימים עם תלמידיו. בלילות החול למד שיעור עם תלמידיו מחצות לילה עד שעלה עמוד השחר. גם בזקנותו נהג כך וזרז אחרים. נפטר ב-כ"ב חשוון ה'תשל"ו (1875). חי כ-67 שנים.

אביו: ר' יוסף מפאפא. **אמו:** מרת בילא רחל ע"ה. **אשתו:** מרת הינדל ע"ה. **בנו:** ר' משה יוסף (ראב"ד פאפא. מח"ס 'באר מים חיים' זיע"א). **מרבתי:** הגאונים מרן ר' משה סופר מפרשבורג (ה'חתם סופר' זיע"א), ר' מאיר פולק. **מתלמידיו:** הגאון ר' יוסף פרסבורגר (ראב"ד מטרסדורף. מח"ס 'תפארת יוסף זיע"א'). **חברותא:** הגאון ר' אפרים (אב"ד טשאבא), הגאון ר' יהודה אסאד.

מרן הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל (מח"ס שבט הלוי) סיפר על רבינו מעשה נורא בערוב ימיו בהתרגשות מרובה. בהתחלה הקדים ואמר שאין דרכו לספר סיפורים מהסוג הזה וכל שכן ברבים. הוא התלבט וחכך בדעתו ולבסוף הכריע לספר זאת ברבים ואמר: "למען ידעו דורות אחרונים מה כוח התורה הקדושה". רבינו היה ראש ישיבה. סבא של הרב וואזנר למד אצלו. רבינו היה איש קדוש ונורא. בקדושתו יכל לראות על פני הבחורים את כל מעשיהם. הבחורים שידעו על כך היו מגיעים כל בוקר לתפילה כשהכובע שמוט על מצחם כדי שרבינו לא יקרא על המצח את מעשיהם. אבל הבחורים לא ידעו שמי שיש לו רוח הקודש, לא ימנע בעד ראייתו הרוחנית כיסוי המצח. בוקר אחד רבינו ניגש לבחור אחד ואמר לו: "לא יעזור לך שאתה מכסה את המצח. אתמול בחדר שיחקת עם החברים משחק מעין 'מונופול', שמרוויחים בו בניינים (רבינו הזכיר את שם המשחק ואת צורת המשחק בהוגגרית). תדע לך ששיחקת את מזלך, כי המזל שלך היה במשך החיים להרוויח כמה בניינים אמיתיים. אתמול הרווחת אותם בצורה מדומה". הרב וואזנר סיים בהתרגשות, "ולמה אני מספר לכם את זה? כדי שתדעו מה זה כוח התורה הקדושה! צריך לדעת זאת לדור אחרון!".

תלמידו רבי יוסף יוזל הלוי (מח"ס 'תפארת יוסף') סיפר: יום אחד הגיע לישיבה בחור אחד. הוא השאיר את חבילתו בבית רבינו עד שימצא חדר לגור בו. בבוקר רבינו אמר לבנו הגה"ק ר' משה יוסף (ראב"ד פאפא, מח"ס 'מי באר מים חיים' זיע"א): "יוסף, הלילה הזה לא יכולתי לישון כי רוחות מרחפות בדירתי. אני מבקש ממך לבדוק את הדבר". ר' משה יוסף עשה כאשר אביו ציווה עליו, הוא חיפש בבית ולא מצא דבר. ביום השני שוב אביו אמר לו שלא היה יכול לישון בלילה כי הוא מרגיש שרוחות מרחפות בדירה, ואם הדבר יקרה גם הלילה הוא יהיה מוכרח לעזוב את ביתו. הבן חיפש בצורה מדוקדקת ולא מצא דבר עד שפתח את חבילתו של הבחור שהשאיר בבית רבינו ובה מצא ספרים חיצונים שלומדים בבית הספר. כשרבינו שמע זאת אמר: "אלו הן הרוחות שאינם נותנים לי לישון". לאחר מכן הסתבר שאמו של הבחור הכניסה את הספרים בחבילתו מבלי שהבחור ידע על כך. (מעובד מתוך 'תפארת יוסף')

בנו ר' משה יוסף כתב על אביו: אבי היה גדול בנגלה ובנסתר. כל ימיו למד ביגיעה והיה קדוש ופרוש בצורה מופלאה. היה מקיים הצנע לכת עם אלוהים. מעולם לא נשמע קולו בתפילה. בתפילת העמידה עמד כאבן דומם והאריך הרבה בשלוש הברכות הראשונות. מעולם לא התפלל שתי תפילות עמידה בכוונה אחת. לפי כוונת שלוש ברכות ראשונות היה מתפלל את כל תפילת העמידה. הצטער תמיד בצער הדור ועל חילול השם. היה רגיל לומר בצער: 'איכה אוכל ראיתי באובדן מולדתי?'. התאמץ תמיד לחזק בתי תינוקת ולהרביץ תורה ברבים והצליח. בפרט לעת זקנתו שכל תלמידיו היו מצויינים ביראת השם, מהם חריפים ובעלי הוראה. אהבתו לתלמידים היתה כאב לבניו. למד איתם סוגיות גדולות עם ראשונים ואחרונים בחריפות. לפני השיעור עסק בדברי מוסר מספר חובת הלבבות, וגם חילק סימנים משולחן ערוך או"ח ומקפיד שיהיה שגור על פיו. בליל שבת קודש היה מקפיד על כל בחורים שיבואו לבית המדרש ודרש במסכת שבת ובהלכות שבת עד חצות לילה. בלילות ארוכים דרש גם משיעור של אותו שבוע והיה מחדש בכל סוגיה חידושים נפלאים. גם בדברי האגדה שהיה מחדש תמיד חידושים היו מתוקים מדבש. (מעובד מתוך 'מי באר מים חיים')

הרבנית סיפרה על רבינו כי היה מסגף את עצמו מאכילה ושתייה ומכל תענוג. שנה אחת לא היה אוכל דבר מן החי שלושים יום לא דיבר שום דברי חולין.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים